

Škofja Loka
dz 0
MOZAIK
2011

070.489(497.4Železniki)

120110190,3

COBISS c

KNJIŽNICA ŠKOFJA LOKA

OZAIK

3

Junij 2011

KNJIŽNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

ustvarjamo gibanje

Iz vsebine:
Skupščina Domel Holding
Na obisku
Skripta za praktikante
Voda - igra na prostem
Šmikla gre v Talin

Glasilo podjetja DOMEL

Romana Lotrič
Glavna urednica

Kako hitro čas beži. Bližamo se poletju, času dopustov in oddiha. Junij je že šesti mesec, v katerega vstopamo. Izvirno slovensko ime za junij je rožnik. Imenuje se po rimski boginji Junoni, Jupitrovi ženi, ki je bila boginja neba, zakona in družine. Travniki so v tem mesecu prav posebno pisani, polni raznobarnih rož, ki jih obletavajo čmrlji in čebele.

Beseda urednice	2
Uvodnik	3
Skupščina Domel Holding	4
Organizacijska klima v letu 2010	6
Na obisku	8
Oaza v puščavi-Las Vegas-VDTA/SDTA 2011	9
Domel razstavljal na ISH sejmu	10
S Hannoverskega sejma	11
Prejemniki priznanj Inovativnosti za leto 2010	12
Gostili smo člane Združenja svetov delavcev Slovenije	14
Skripta za praktikante	16
Ministrica Katarina Kresal je obiskala Domel	17
Dan odprtih vrat	17
Slavnostna seja ob 65-letnici Domela in kovinarstva v Železnikih	18
Proslavljanje tako ali drugače	20
Voda-igra na prostem	22
Šmikla gre v Talin	24
18. maj-mednarodni muzejski dan v muzeju Železniki	27

Skupščina krovnne delniške družbe Domel Holding bo 7. junija, in na njej bo izvoljen nov nadzorni svet. V aprilu se je zgodilo kar nekaj odmevnih dogodkov. V spremstvu delegacije LDS nas je 14. aprila obiskala ministrica za notranje zadeve Katarina Kresal, ki se je zanimala, kako uspešno smo prebrodili krizo. Ob praznovanju 65-letnice smo 16. aprila pripravili dan odprtih vrat Domela. Zanimanje je bilo veliko, saj smo imeli skoraj 700 obiskovalcev, med njimi upokoјence, bivše zaposlene, občane, poslovne partnerje in otroke iz Osnovne šole Železniki. Ob tej priložnosti je potekala tudi slavnostna seja, ki so se je udeležili ministrica za gospodarstvo Darja Radič, župan občine Železniki Mihael Prevc, direktor zbornice elektronske in elektroindustrije Janez Renko, ustanovni član zadruga Niko Peter Polajnar in bivši direktorji podjetja Domel. O NELI smo v našem časopisu že pisali. Podjetje je bilo ustanovljeno 26.4. in bo nudilo nova kvalitetna delovna mesta. V aprilu in maju smo razstavljali na šestih sejmih, nekatere vam tudi predstavljamo. Objavljamo rezultate merjenja organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih. Podelili smo priznanja za inovativnost za leto 2010. Člani združenja sveta delavcev Slovenije se vsako leto zberejo na študijskem srečanju, tokratno srečanje je potekalo v Domelu. Iskanje in ohranjanje kupcev je naša stalna skrb. V tej številki vam predstavljamo obisk v Romuniji. Z namenom, da bi novi praktikanti čim prej pridobili veščine, ki bi jim pomagale uspešno opravljati zastavljene naloge, so sodelavci v razvoju pripravili informativno skripto za praktikante. V Dražgošah je že skoraj tradicionalno potekala igra na prostem Voda, v kateri so igrali tudi naši zaposleni. Grudnove Šmikle nadaljujejo svojo uspešno pot. Tokrat so gostovale v Tallinnu, kjer so osvojile prvo mesto. Ob mednarodnem muzejskem dnevu so v muzeju Železniki obiskovalcem pripravili novosti. Pa še malo o praznovanjih tako ali drugače.

DOMEL®

Domel, proizvodnja elektromotorjev in gospodinskih aparatov Železniki, d.o.o.
Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija, tel.: +386 4 51 17 100,
fax: +386 4 51 17 106, info@domel.com; www.domel.com

MOZAIK - brezplačno glasilo podjetja Domel d.o.o.
naslov uredništva: Glasilo Mozaik - Domel, Otoki 21, 4228 Železniki
tel.: 04 51 17 192, fax: 04 51 17 193; e-mail: stefan.bertoncelj@domel.si
Odgovorni urednik: Štefan Bertoncelj
Glavna urednica: Romana Lotrič
Člani odbora: Tadeja Bergant, Anita Habjan, Danica Jelenc, Štefka Jeram,
Katarina Prezeli, Janja Kozjek, Aleksander Volf, Andrej Šuštar, Marija Demšar;
Foto: Anita Habjan, Roman Prezeli, Andreja Zadravec, Peter Korošec,
Miro Šmid, Štefka Jeram, Igor Mohorič Bonča, Matjaž Lotrič, Simon Lotrič,
Martin Eržen, Katarina Prezeli, Jana Jocič
Grafično oblikovanje: Klemen Budna/GTO Košir; Lektorica: Majda Tolar;
Tisk: Tiskarna GTO Košir; Leto 2011, Številka 3; Letnik 31; Izvodov: 1750
Stališča avtorjev ne odražajo nujno stališč uredništva.

Na naslovnici: Ministrica za notranje zadeve Katarina Kresal na obisku v Domelu. (foto: Anita Habjan)

Drage sodelavke, spoštovani sodelavci!

Krepko smo sicer že v letu 2011, za nami pa so tudi zadnje besede revizorjev, zato si pogledjmo lansko leto - 2010 v luči nekaj najpomembnejših števil. Prodali smo za 71,0 mio € izdelkov iz vseh proizvodnih programov, izdelali smo 4,6 mio sesalnih enot in presegli načrtovano prodajo za 8,2%. Obseg prodaje KO je bil presežen za 5,2% in APEC program 51%; ECS je poslovala v okvirih plana, na MO pa je bil obseg prodaje nižji od načrtovanega, in sicer je bil 73,7%. EU trg ostaja še vedno največji trg: Nemčija 19,9%, Madžarska 14,2%, Italija 9,0% in Poljska 6,1%.

Jožica Rejec
Direktorica - CEO

Število zaposlenih se je z 829 konec leta 2009 povečalo na 879 (od tega je bilo v decembru ob pripojitvi Tehnice zaposlenih 42 zaposlenih iz Tehnice). Zaradi povečane proizvodnje smo dodatno zaposlovali v proizvodnji.

Dobiček iz poslovanja je 901.441 €, čisti dobiček pa 738.931 €, kar je več od načrtovanih 500.000 €. Dodana vrednost na zaposlenega je znašala 28.765 €.

Investirali smo 4,4 mio € (od tega je 2,4 € interne realizacije orodij in opreme). Najpomembnejše investicije so bile v opremo in orodja za EC motorje, zalivanje paketov in povečanje produktivnosti.

V Domelu se zavedamo, da smo ljudje konkurenčna prednost družbe. S svojo lokacijo smo vpeti v lokalno okolje. Zato vlagamo v štipendiranje dijakov in študentov, poleg tega pa vzpodbujamo izobraževanje med zaposlenimi. V letu 2010 smo namenili za izobraževanje 236.000 €.

V prvih štirih mesecih je obseg prodaje v okvirih dinamičnih mesečnih napovedi. Na trgu sesalnikov je čutiti veliko konkurenco in stalni pritiski na cene. Naša pozicija je sicer dobra, vendar je trg najvišjega cenovnega razreda omejen, v srednjega pa že vstopajo kitajski proizvajalci. Zagonska faza proizvodnje novih programov prehaja v drugo stopnjo. Zanimanja

Direktorica s sodelavci, ki so zapustili Domel v letu 2010

za EC pogone z najvišjimi izkoristki in s tem povezanih prodajno-razvojnih aktivnosti je veliko, kar kaže na realne možnosti za rast na tem področju. Najbolj intenziven razvojno-investicijski projekt teče za Husqvarno. Jeseni so predvidene že prve serijske količine.

Letos smo zaradi povečanja obsega proizvodnje zaposlili 19 novih sodelavcev za določen čas.

Razvojni center NELA (Napredna elektroindustrija) je bil ustanovljen 26.4. Do

konca leta bodo realizirani že prvi razvojni rezultati in investicije.

Svet, v katerem živimo, se nenehno spreminja. Če pri tem aktivno sodelujemo, doživimo najmanj presenečenj. Želim vam pogumne in odločne korake pri vašem sodelovanju v tem procesu.

LDS na obisku v Domelu: Jožica Rejec, Jelko Kacin, Katarina Kresal, Štefan Bertonec, Borut Sajovic, Aleš Markelj

Minister Gregor Golobič in direktorica Jožica Rejec

SKUPŠČINA

DOMEL HOLDING

Štefan Bertoncelj
Domel Holding d.d.
uprava-direktor

Letošnja redna skupščina krovne družbe Domel Holding bo 7. junija. Na dnevnem redu so sprejem in potrditev letnega poročila, v katerem so razkriti rezultati poslovanja Domel Holdinga družbe pooblaščenke, d.d. v preteklem letu. Skupščina bo odločala o delitvi dobička in o imenovanju pooblaščenega revizorja za tekoče leto. Izvoljen bo tudi nov nadzorni svet za prihodnje štiriletno obdobje, ker bo sedanjemu potekel mandat. Udeleženci skupščine Domela Holding d.d. bodo seznanjeni s konsolidiranim poslovnim poročilom skupine Domel in povezanimi družbami Domel, d.o.o., Domel Invalidsko podjetje IP, d.o.o., Domel Energija, d.o.o. ter podjetjema Domel Inc. in Domel Electric Motors Suzhou Co., Ltd.

Preteklo leto 2010 je bilo namreč prvo leto, ko je bilo poslovanje skupine Domel podprto s konsolidiranim planom. Spremljanje rezultatov poslovanja na nivoju celotne skupine ustvarja pravo realno sliko o uspešnosti poslovanja vseh vključenih subjektov na enotni skupni osnovi in pokaže, ali smo planirane cilje in planirano uspešnost realizirali oziroma kakšna so odstopanja od planiranih rezultatov. Leto 2010 je torej prvo leto, ko smo spremljali realizacijo, rezultate poslovanja in kazalce uspešnosti skozi vse leto tudi na ravni skupine Domel in ob koncu leta potegnili zaključno črto. Nadzorna funkcija in funkcija upravljanja s premoženjem Domela je odigrala pomembno vlogo v organiziranosti, preglednosti in stroškovni učinkovitosti na ravni celote, saj je skupina z izvajanjem skupnega konsolidiranega plana postala dejansko celota s skupnimi organi upravljanja, soupravljanja in nadzora. Postaja funkcionalna, odzivna v upravljavskem in lastniškem pogledu. Sposobna je izvajati svoje poslanstvo, ki je zapisano v ustanovnem aktu družbe pooblaščenke, dopolnjenim s sprejetim aktom o družbeni odgovornosti in vrednotah družbe. Podjetja Domel se s sinergijami dopolnjujejo v cilju doseganja čim boljšega rezultata na ravni podjetja in skupine.

Sedanje stanje in pozicija lastništva odpirata nove poglede na strateške usmeritve, ki jih prinaša čas, tudi s spreminjanjem novih družbenih vrednot. Sprememba statuta Domela Holding, družbe pooblaščenke, d.d. je posledično logičen odziv na te spremembe. Obstoječi statut je v sedanjih okoliščinah, ko je družba postavljena v novo stanje z najbolj izpostavljenou upravljavsko pozicijo, postal v nekaterih delih celo v nasprotju z realnostjo in ga je zaradi tega in drugih vzrokov potrebno posodobiti ter uskladiti z realnostjo.

Matično podjetje Domel, ki je bil glavni nosilec bremena krize v preteklih dveh letih, je z ukrepi uspelo obrniti negativni trend v pozitivno smer. Vsa podjetja niso sledila ali bila zmožna slediti programu zategovanja pasu in oživljanja. Rezultati na ravni skupine za leto 2009 niso bili dobri, so pa bili razumljivi in v luči celotnega spektra dogodkov, ki jih je zaznamovala splošna gospodarska kriza. Zgovoren je podatek, da so bili v letu 2008 rezultati iz poslovanja še slabši, kljub temu da je bil obseg poslovanja za približno 30 % večji.

Vsi prihodki v skupini za leto 2010 znašajo 79,2 MIO EUR, povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih je bilo 999. Čisti dobiček obračunskega obdobja znaša 1.149.814 EUR. Kazalci uspešnosti so se kljub recesiji obrnili navzgor in kažejo pozitivno rast. Še vedno pa niso takšni, da bi prinašali ustrezen donos, ki je nujen za razvoj podjetij in zadosti spodbudno sporočilo delničarjem. Stabilna rast in razvoj sta osnova za zagotavljanje primerne donosnosti, zagotavljanje kvalitetnih delovnih mest in ohranjanje visoke družbene odgovornosti.

REZULTATI POSLOVANJA SKUPINE DOMEL ZA LETO 2010

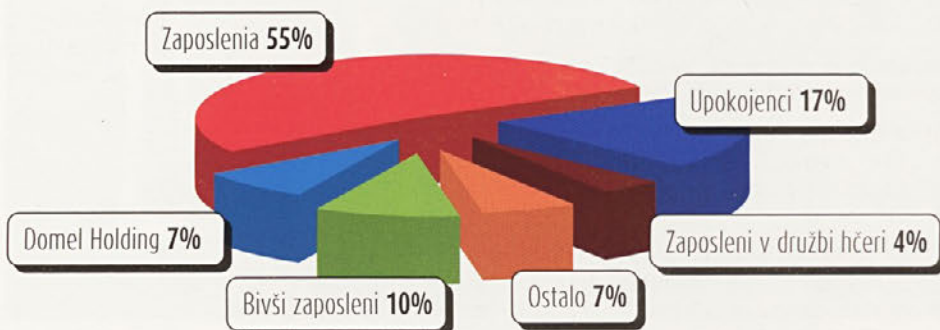
Družba Domel Holding izvaja dolgoročno dividendno politiko in to pomeni pomembno obveznost in odgovornost za spoštovanje načel, da družba ohranja razvojno usmerjenost v cilju učinkovitosti in donosnosti. Izvajanje dolgoročne dividendne politike zahteva od vseh povezanih podjetij skupine Domel, da poslujejo uspešno in da v svojih letnih načrtih upoštevajo utemeljeno zahtevo svojih lastnikov, da se njihova lastnina oplemeniti na način, da se donosi na vložena sredstva maksimizirajo.

Pripadnost podjetju in zaupanje v uspešno poslovanje lastnikov nalagata poslovodstvu veliko odgovornost za zagotavljanje takega poslovanja, ki bo ustvarilo primeren dobiček, namenjen za izvajanje investicijske dejavnosti, poplačila pričakovanih lastnikov in ustvarjanje primernih finančnih rezerv, ki bodo stabilizirale poslovanje družbe in omogočile rast.

Proces reorganizacije teče, nekaj ciljev je že doseženih. Uspešno zaključeni iztisnitvi malih delničarjev Domela, d.d. je sledila pripojitev Tehtnice Železniki, d.o.o. k matičnemu podjetju Domel, ki je bila izvedena s sklepom pristojnega sodišča v Kranju 2.12.2010. Poslovanje podjetja Domel na Kitajskem je bilo boljše in je prvič poslovalo pozitivno. Izvedena je bila konferenca o smeri možnega razvoja Domel Energija in delavnica, na kateri so bile obravnavane konkretne rešitve. Matično podjetje so je 10.12.2010 preoblikovalo v družbo z omejeno odgovornostjo. Zaprl se je vprašanje o podvajanju upravljaljskih funkcij s preoblikovanjem matičnega podjetja, ki mu je sedaj edini lastnik Domel Holding. Domel d.o.o. ima družbeno pogodbo o ustanovitvi, ki je zamenjala statut in poslovnik, v katerem so določene pristojnosti in odgovornosti. S sprejetjem sklepa o preoblikovanju družbe Domel, d.d. je prenehala funkcija nadzornemu svetu družbe. S socialnimi partnerji, svetom delavcev in sindikatom smo sklenili pogodbe o enotnem zastopanju vseh družb v skupini Domel. Spremembe, ki so bile realizirane, so skoraj v celoti odpravile dvojnost funkcij, kar je ugasnilo tudi potrebo po sklicevanju zbora delničarjev pred skupščino Domela. Upravljaljske, soupravljaljske in nadzorne funkcije se sedaj ne prepletajo več in so urejene in transparentne.

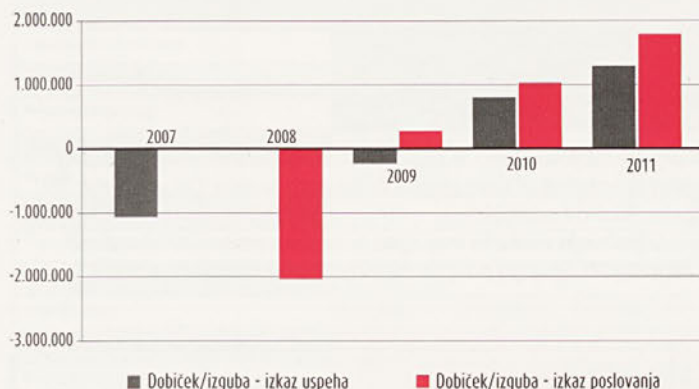
Delovanje celotne upravljaljske strukture je bilo ob nastanku družbe Domel Holding v celoti usmerjeno v zaščito pred nevarnim prevzemom, ki bi lahko ogrozil delovna mesta v Železnikih in bližnji okolici ter bi tako izničil moralna prizadevanja za visoko družbeno odgovornost na področju delovanja družbe. Tudi danes bi se zgodba o sovražnem prevzemu lahko ponovila, kar pomeni, da temu problemu moramo nameniti večjo pozornost in poiskati ustrezne varovalne rešitve.

LASTNIŠKA STRUKTURA

Lastništvo na dan 31. 12. 2010

Rezultati poslovanja Skupine Domel /EUR/

POSLOVANJE V POSAMEZNIH PODJETJIH SKUPINE

Domel Holding družba pooblaščenka, d.d. v letu 2010

Podjetje Domel Holding d.d. na področju poslovanja ni imelo večjih odmakov od planiranih rezultatov. Načrtovani obsegi poslovanja in ostali pomembni cilji so bili doseženi in so v skladu s pričakovanji, izraženi v letnem programu dela. Rezultati poslovanja, ki so v tesni povezanosti z uspešnostjo poslovanja matične družbe Domel, so razmeram na trgu primerni.

Finančni rezultati poslovanja družbe Domel Holding, d.d. kažejo, da je družba poslovno leto 2010 zaključila s čistim dobičkom v višini 875.731 EUR. Čisti prihodki iz poslovanja so znašali 612.148 EUR, dobiček iz poslovanja pa je znašal 259.304 EUR.

Domel, elektromotorji in gospodinjski aparati, d.o.o.

V lanskem letu so se še zelo občutile težke tržne razmere. Negotove napovedi in vse krajši dobavni roki so nam bili izziv, da smo postali bolj prilagodljivi razmeram na trgu. Naložbeno politiko smo prikrojili zgolj najnujnejši obnovi opreme in vlaganju v nove programe. V začetku leta smo začeli s proizvodnjo novih proizvodov visoko učinkovitih elektromotorjev za pogon klimatskih naprav na novi liniji, dobre tri mesece kasneje pa smo odprli še drugo proizvodno linijo za EC motorje. Glavni poudarek smo namenili inovacijam in znanju. Pridobili smo nekaj novih kupcev, stare pa smo obdržali, kar kaže na to, da svojo tržno pozicijo utrjujemo. Obseg poslovanja je še vedno nekaj manjši, kot je bil v letu 2008, kljub temu pa smo veseli, da se dobičkonosnost proizvodnje izboljšuje.

Vse to govori, da je bilo to težko leto, ki je s seboj prineslo tudi nekaj optimizma. Povečano povpraševanje smo izkoristili s fleksibilno proizvodnjo in prilagodljivim delovnim koledarjem. Zlasti v drugem polletju smo delali tudi ob sobotah, na ozkih grlih pa tudi v nočni izmeni. V zadnjem delu leta so se povečali stroški neustrezne kakovosti, zato smo začeli z izobraževanji, osvežanji in prenosom večje odgovornosti za kakovost na proizvodnjo ter uvajanjem sistema 6 Sigma za nenehne izboljšave. V celoti smo v matičnem podjetju lansko leto zaključili z večjim obsegom poslovanja za približno 8 % od plana.

Realizacije prodaje je znašala za 74,5 mio €. EU trg ostaja še vedno največji trg: Nemčija 19,9%, Madžarska 14,2 %, Italija 9,0% in Poljska 6,1%.

Število zaposlenih se je z 829 konec leta 2009 povečalo na 879 (od tega je bilo v decembru ob pripojitvi Tehnice pre zaposlenih 42 zaposlenih iz Tehnice). Zaradi povečane proizvodnje smo dodatno zaposlovali v proizvodnji.

Zaloge so bile konec leta 11,1 mio € in so se v letu 2010 povečale za 0,9 mio € predvsem zaradi uvajanja novih programov, kitajskih komponent in povečanj cen bakra. Čisti dobiček iz poslovanja je 839.206 €. Investirali smo 4,4 mio € predvsem v opremo in orodja za EC motorje, zalivanje paketov in povečanje produktivnosti.

Domel se je 10.12.2010 preoblikoval iz delniške družbe v d.o.o., ker ima samo enega lastnika Domel Holding.

Domel Electric Motors Suzhou Co.Ltd

Podjetje Domel Electric Motors Suzhou Co. Ltd. na Kitajskem je zaključilo četrto leto obratovanja z dobičkom 172.514 €. Povečali smo obseg proizvodnje za skoraj 100%. V letu 2010 je bilo izdelanih 600.3737 sesalnih enot.

Tehnica Železniki, d.o.o.

Domelova odvisna družba Tehnica Železniki, d.o.o. je bila 2.12.2010 pripojena matičnem podjetju Domel. Poslovanje podjetja je tako v računovodskih izkazih vključeno v Domel, d.o.o. Vsi zaposleni so se pre zaposlili v skupini Domel.

Domel IP Invalidsko podjetje, d.o.o

Posluje sedmo leto. Povprečno je bilo v letu 2010 v družbi zaposlenih 62 delavcev, od katerih ima 29 delavcev status invalida. Rezultati poslovanja kažejo, da je podjetje poslovalo na ravni pozitivne ničle. Poslovanje je v popolni odvisnosti od uspešnosti matičnega podjetja Domel, d.o.o., saj so vsi posli vezani nanj. V letošnjem letu je pričakovati uskladitev državne zakonodaje s področja delovanja invalidskih podjetij z evropsko. To bo vplivalo na organiziranost in poslovanje podjetja.

Domel Energija, d.o.o.

To je najmlajše podjetje v skupini in je bilo ustanovljeno v letu 2007. Usmerja se na področje vodikovih tehnologij in gorivnih celic, ostalih alternativnih virov energije ter systemskega inženiringa.

Glavne aktivnosti v letu 2010 so bile na projektu mobilni testni laboratorij z napajalnim modulom na gorivne celice testlab.

Strateške usmeritve

Skupina Domel bo prednostno izdelovala in tržila izdelke z visoko energetsko učinkovitostjo, ob manjši porabi materialov na enoto proizvoda (nižanje mase) in učinkovitejši rabi energije v proizvodnji in poslovanju.

Na nivoju proizvoda, na nivoju tehnologije in proizvodnje ter na nivoju trženja se bodo vgradile ekološke komponente, ki izvirajo iz strateške usmeritve podjetja po učinkoviti rabi energije in ekološki osveščenosti.

Trženje in proizvodnja proizvodov bosta potekala v tisti smeri, ki uporabniku nudi kreativne možnosti za nove izdelke ali izboljšanje že obstoječih, in sicer na osnovi pospešene inovacijske dejavnosti na vseh ravneh.

Razvojna naravnost in razvojni projekti bodo izhajali iz inovativnega procesa, ki bo izkoriščal tržne priložnosti na podlagi marketinških raziskav. V sodelovanju z zunanjimi inštitucijami in ustanovami znanosti bo poskrbljeno za čim hitrejšo prenašanje znanja in novih dognanj v proizvode in tehnološke procese.

Trženje in proizvodnja bosta usmerjena iz obstoječih izdelkov na kompleksnejši sestav -set (elektromotor, kompresor/ventilator, integrirana elektronika).

Prestrukturiranje in poslovna politika skupine Domel bosta usmerjena v tiste proizvodne panoge, ki omogočajo višje donose in tako plačno politiko, ki jo je sprejela vlada RS Slovenije.

ORGANIZACIJSKA

KLIMA V LETU 2010

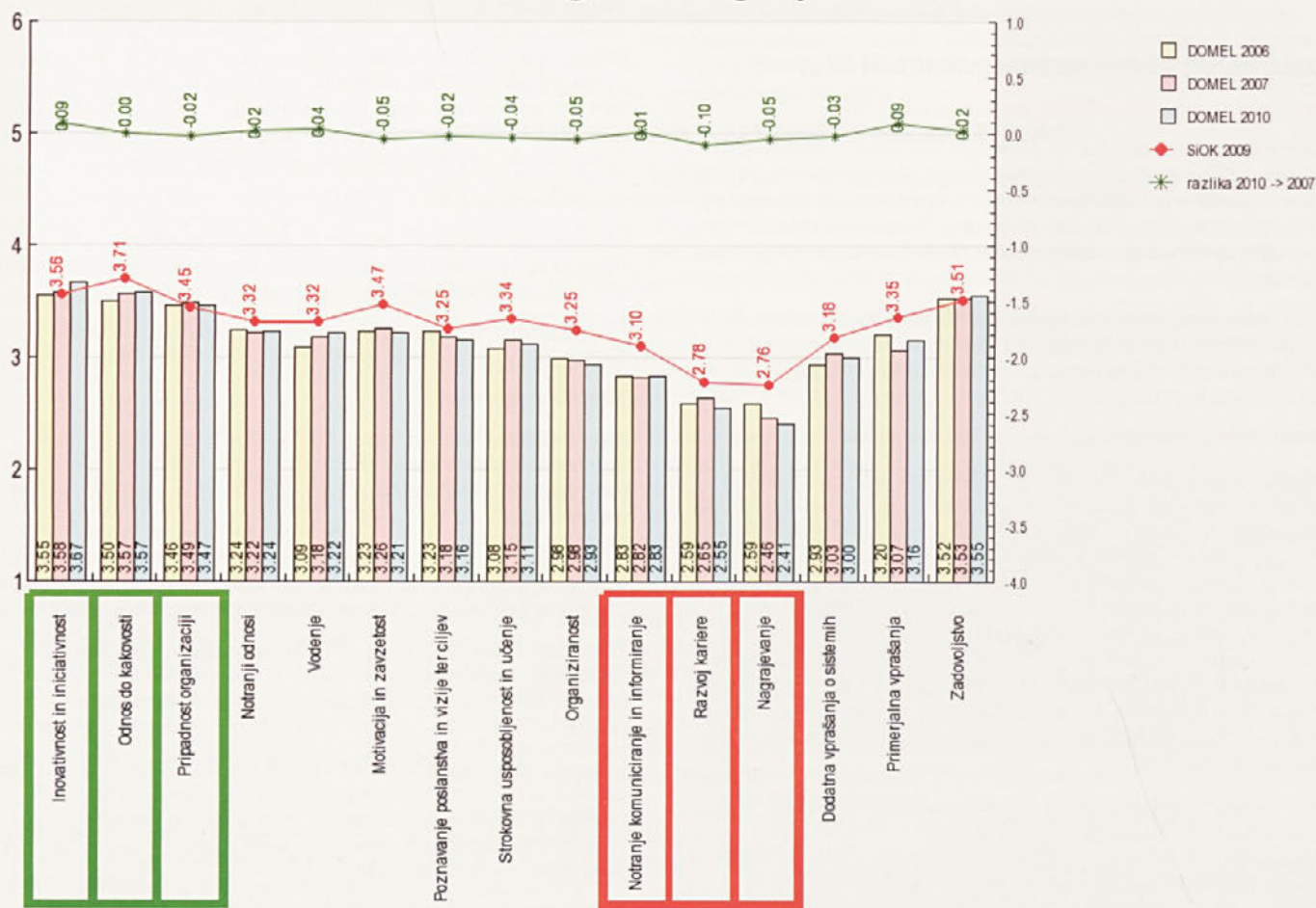

Janja Kozjek

Konec novembra 2010 smo že sedmič merili organizacijsko klimo in zadovoljstvo zaposlenih. Naj se najprej zahvalim vsem, ki ste si vzeli čas in prišli izpolnit vprašalnik in tako izrazili svoja zaznavanja. Od vabljenih 360 zaposlenih se je merjenja udeležilo 232 zaposlenih ali 64 odstotkov.

Po sklepu uprave leta 2007, da se merjenje nadalje izvaja vsake tri leta, smo konec novembra 2010 sedmič merili organizacijsko klimo in zadovoljstvo zaposlenih. Skupna povprečna ocena vseh kategorij je bila 3,11.

Pregled kategorij

*zaradi zaokroževanja pri računanju povprečij in razlik lahko na zadnji prikazani decimalki prihaja do manjših odstopanj.

- najbolj ocenjene kategorije

- najslabše ocenjene kategorije

Organizacijska oziroma psiho-socialna klima se ponavadi definira kot percepcija vseh tistih vidikov delovnega okolja (dogodki, postopki, pravila, odnosi), ki so zaposlenim v organizaciji psihološko smiselni oziroma pomembni.

Referenčni okvir je pri raziskovanju klime torej organizacija kot celota.

Zadovoljstvo z delom spada k naravnosti do dela. Definira se kot zeleno ali pozitivno čustveno stanje, ki je rezultat posameznikove ocene dela ali doživljanja in izkušenj pri delu.

Pri zadovoljstvu govorimo o individualni afektivni reakciji na delovno okolje, pri klimi pa o skupni sliki (deskripciji) organizacijskega okolja zaposlenih.

V nadaljevanju je prikazan tabelarni prikaz ocen vseh kategorij in trditev ter primerjave. Prikaz je poenostavljen s 4 barvami:

ZELENA – zelo dobro (nadpovprečno),

BELA – dobro (malo nad povprečjem),

RUMENA – slabše (malo pod povprečjem),

RDEČA – zelo slabo (precej pod povprečjem), predstavlja izziv v organizaciji.

Rezultati merjenja organizacijske klime kažejo, kako zaposleni dojemamo svoje delovno okolje. Nekatere stvari vidimo v boljši luči in druge manj optimistično. Ta razlika v percepciji je ključna za branje in uporabo rezultatov.

Naslednji pomemben vidik je primerjava z drugimi podatki. Najpomembnejša je primerjava z lastnimi podatki iz preteklih let. Iz te primerjave lahko vidimo trende.

Pregled kategorij	DOMEL 2006	DOMEL 2007	DOMEL 2010	SIOK 2009	razlika 2010 → 2007
Inovativnost in iniciativnost	3,55	3,58	3,67	3,56	0,09
Odnos do kakovosti	3,50	3,57	3,57	3,71	0,00
Pripadnost organizaciji	3,46	3,49	3,47	3,45	-0,02
Notranji odnosi	3,24	3,22	3,24	3,32	0,02
Vodenje	3,09	3,18	3,22	3,32	0,04
Motivacija in zavzetost	3,23	3,26	3,21	3,47	-0,05
Poznavanje poslanstva in vizije ter ciljev	3,23	3,18	3,16	3,25	-0,02
Strokovna usposobljenost in učenje	3,08	3,15	3,11	3,34	-0,04
Organiziranost	2,98	2,98	2,93	3,25	-0,05
Notranje komuniciranje in informiranje	2,83	2,82	2,83	3,10	0,01
Razvoj kariere	2,59	2,65	2,55	2,78	-0,10
Nagrajevanje	2,59	2,46	2,41	2,76	-0,05
Dodatna vprašanja o sistemih	2,93	3,03	3,00	3,18	-0,03
Primerjalna vprašanja	3,20	3,07	3,16	3,35	0,09
Zadovoljstvo	3,52	3,53	3,55	3,51	0,02
Max N	311	235	232	/	/
Povprečje	3,11	3,12	3,11	3,27	-0,01

*zaradi zaokroževanja pri računanju povprečij in razlik lahko na zadnji prikazani decimaliki prihaja do manjših odstopanj.

Povprečne stopnje organizacijske klime so sledeče:

LETO	Povprečna vrednost
2003	2,92
2004	3,09
2005	2,97
2006	3,11
2007	3,12
2008	Po sklepu uprave merjenja ni bilo.
2009	Po sklepu uprave merjenja ni bilo.
2010	3,11

Če nimamo meritev iz preteklosti, lahko še vedno primerjamo svoje podatke s podatki višje organizacijske enote ali s podatki panoge. Tudi te razlike so lahko manjše ali večje in v našo korist ali v našo škodo. Spet se osredotočimo na kategorije / vprašanja, kjer so razlike večje.

Kot pomoč vodjem za hitro analiziranje podatkov o klimi se v poročilu uporablja štiribarvna lestvica.

VISOKE OCENE

VIŠJE OCENE

NIŽJE OCENE

NIZKE OCENE

Zelena barva označuje postavke z najvišjo oceno v okviru opazovane skupine (kategorije). To so zelo verjetno naše prednosti.

Bela barva označuje elemente, ki so še vedno pozitivni (nad povprečjem), vendar ne tako izrazito.

Rumena barva označuje predmete, ki so že pod povprečjem, vendar ne tako izrazito.

Rdeča barva označuje najnižje rezultate. To so naši izzivi za izboljšanje.

Barve se uporabljajo tudi za razlike (kadar so te izračunane). Zelena barva tukaj pomeni najbolj ugodno razliko in rdeča najmanj ugodno razliko - ne glede na absolutne vrednosti razlik.

V vsakem primeru rezultati meritev organizacijske klime kažejo percepcijo (dojemanje) zaposlenih. Za boljšo uporabo rezultatov in za pripravo akcijskih načrtov se morajo vodje vprašati o globljih vzrokih za takšno percepcijo. Pomemben del procesa razmišljanja je dialog s podrejenimi o rezultatih.

Za ugotavljanje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih je uporabljena kvantitativna metoda raziskovanja. Kot analitičen pripomoček za kvantitativno merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih v podjetju je uporabljen vprašalnik, ki je sestavljen iz posameznih trditev, ki se združujejo v naslednje kategorije:

1. Odnos do kakovosti
2. Inovativnost in iniciativnost
3. Motivacija in zavzetost
4. Pripadnost organizaciji
5. Notranji odnosi
6. Strokovna usposobljenost in učenje
7. Poznavanje poslanstva in vizije ter ciljev
8. Vodenje
9. Organiziranost
10. Notranje komuniciranje in informiranje
11. Razvoj kariere
12. Nagrajevanje
13. Zadovoljstvo
14. Primerjalna vprašanja
15. Dodatna vprašanja o sistemih

V kategorijah organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih (od 1 do 15) so navedene trditve, za katere so anketiranci izbirali med ocenami od 1 do 5, pri čemer je bila najbolj pozitivna ocena 5, najbolj negativna pa 1. Podane ocene za posamezne trditve so imele sledeč pomen:

- 1 *sploh se ne strinjam*
- 2 *delno se ne strinjam*
- 3 *niti da niti ne*
- 4 *večinoma se strinjam*
- 5 *popolnoma se strinjam*

Pri interpretaciji rezultatov smo kot mejno oceno postavili oceno 3, kar je pod to oceno, se smatra kot slabo oziroma kritično, kar je nad oceno 4, je opredeljeno kot dobro.

Prednosti

Najvišje ocenjene kategorije

- inovativnost in iniciativnost
- odnos do kakovosti
- pripadnost organizaciji
- zadovoljstvo zaposlenih

Slabše ocenjene in izzivi

Slabše ocenjene kategorije

- organiziranost
- vprašanja o sistemih

Izzivi

- notranje komuniciranje in informiranje
- razvoj kariere
- nagrajevanje

Odprito vprašanje oziroma komentar je anketirancem dal možnost, da so lahko povedali svoje mnenje o organizacijski klimi in zadovoljstvu pri delu.

Ni kariernega načrta, ne pravil za napredovanje. Dela se po priljubljenosti.

Plača je zelo slaba, lahko bi bila večja.

Norme so prevelike in časa za komuniciranje s sodelavci je premalo. Preveč je problemov in premalo je časa za reševanje le-teh.

V Domelu se počutim varno, sem zadovoljna in srečna.

V podjetju bi se veliko stvari lahko spremenilo na bolje.

Nabavna služba bi potrebovala več nadzora. Zelo počasi se ukrepa pri nabavi materiala in posledica tega je, da stoji proizvodnja.

NA OBISKU

Štefka Jeram

Romunija je obmorska država na Balkanskem polotoku v jugovzhodni Evropi. Zgodovina države sega v čas rimskega imperija. V času rimskega imperija so Romunijo imenovali Dakija. Romunija na zahodu meji na Srbijo in Madžarsko, na severu in vzhodu na Ukrajino, na severozahodu na Moldavijo, na vzhodu na Črno morje ter na jugu na Bolgarijo. Romunija je članica EU od 1. januarja 2007.

In zakaj danes Romunija? Zato, ker smo službeno obiskali obrat našega kupca Hella, za katerega izdelujemo DC Motor za vakuumsko črpalko. Obrat se nahaja v bližini mesta Timisoara. Mesto leži v območju Banata.

Pred nekaj leti smo tudi v našem podjetju začeli delati za avtomobilsko industrijo. Na naši lokaciji v PE MO Reteče smo se z avtomobilsko industrijo srečali v letu 2009, ko smo začeli izdelovati motor 484. Začetek razvoja motorja pa sega v leto 2004, ko je ekipa strokovnjakov začela delati na tem segmentu DC motorjev. Pot v avtomobilski industriji ni lahka, zahteva veliko truda, dela in odgovornosti vseh vpletenih v ta proces. Vsaka napaka pomeni reklamacijo in tej sledi reševanje le-te. Pri vsaki reklamaciji je potrebno sestaviti tim, ki bo reševal reklamacijo.

Prav zato smo se morali štirje sodelavci Domela (Miro, Matevž, Simon in jaz) odpraviti na službeno pot v Romunijo.

Prvi pomislek: »Romunija, hm, neka revna država na Balkanu.« A ko prideš tja, vidiš, da temu ni čisto tako, saj so mesta lepo urejena. Je pa res, da na obrobjih vidiš neurejenost in velike kupe smeti. Mesto Timisoara je staro mesto z zanimivim starim mestnim jedrom, ki je le par minut oddaljeno od hotela Continental, v katerem smo bili nastanjeni prvi

večer. Za nami je 750 km vožnje z avtom preko Hrvaške, Srbije do Romunije. Noge so utrujene od sedenja in prav pride se tuš, ko se namestimo v sobe.

Naslednje jutro se dobimo na zajtrku ob pol osmih, ker smo ob pol devetih dogovorjeni, da se dobimo v podjetju na sestanku z vodjo kakovosti dobaviteljev go. Tatjano Geißeheimer v podjetju Hella Romunija. Tema pogovora je bil problem natiskovanja sklopke na gred motorja, ki jo natiskujejo oni sami. Ga. Tatjana nas je pričakala pred vhodom v podjetje in nas sprejela z dobrodošlico, ker smo prvič obiskali njihovo podjetje in ker smo vsi bili tudi prvič v Romuniji. Pospremila nas je preko recepcije v sejno sobo, kjer je potekal sestanek. Pridružili so se

nam še predstavnici nabave, predstavniki kakovosti in proizvodnje. Predstavljen je bil problem, zaradi katerega smo morali na službeno pot. Po uvodnem delu sestanka smo si šli ogledat proizvodnjo, kjer se naš motor sestavlja v končni sklop, ki ga kupec proda naprej. Že prvi vtis, ko stopiš v proizvodnjo, te prevzame - čistoča, vse enote stojijo na zato določenih mestih. Sodelavec Miro vpraša Tatjano, če nam dovoli narediti nekaj posnetkov, ki pričajo o urejenosti in čistoči v proizvodnem delu. Nadalje smo si ogledali proizvodnjo motorja in ugotovili, da sama tehnologija le ni na tako visokem nivoju kot naša. Peljali so nas tudi skozi skladišče in tudi tam smo se lahko prepričali, da je urejenost prostorov pri njih res na visokem nivoju. Všeč mi je bilo, ker imajo ob vstopu v proizvodnjo in tudi v sami proizvodnji na stenah in tablah slike kosov, ki padejo na tla, kar povzroči, da so ti potem neuporabni in izmetni. Ob štirih zaključimo sestanek in se poslovimo od udeležencev sestanka. Mi pa veselo posedemo v avto in pot proti domu se prične.

Do doma nas loči okoli osem ur vožnje. No, pa saj med samim potovanjem nam ni dolgčas, pogovarjamo se o marsičem, sodelavcu Miru pa tako ne zmanjka šal in ure vožnje prav hitro minevajo. Dogovorimo se, da prespimo neke v Srbiji, da bomo naslednji dan prej doma. Pripeljemo se do Rume in si rezerviramo sobe. Naslednje jutro po zajtrku se odpravimo proti domu.

Veseli smo, da smo spet doma in da je bil sestanek v Romuniji uspešen. Skupaj se veselimo novih izzivov, ki nam jih ponuja avtomobilska industrija.

OAZA

V PUŠČAVI - LAS VEGAS – VDTA/SDTA 2011

Letoŝnjo pot na sejem smo začeli dan prej, kot je bilo načrtovano. Z Andrejo sva od doma odšla na nedeljo, zvečer pa smo se s Petrom dobili v Phoenix-u v Arizoni. Za ponedeljek smo imeli dogovorjen obisk pri potencialnem kupcu. Po obisku smo se kar hitro odpravili na pot, saj nas je čakalo dobrih pet ur »čiste« vožnje, s postanki pa se je vse skupaj razvleklo na skoraj sedem ur. To je ravno še nekoliko boljše, kot pa da bi to pot opravili z letalom. Pot nas je vodila skozi puščavo Mojave, kjer srečaš tovornjake in avtomobile, nekaj osamljenih haciend in pa predvsem veliko kaktusov, za oboževalce skupine U2 »Joshua Tree«. Če odmisliš promet in asfaltno cesto, si kaj lahko predstavljaš podobo kakšnega starega westerna, še iz časov dobrega starega črno-belega filma.

Roman Prezelj

V zvezno državo Nevada smo se peljali preko novega mostu, ki je bil v promet predan v oktobru 2010. Veličastna gmota betona in jekla se pne nad reko Kolorado takoj za Hoover-jevim jezerom ter jezerom Mead. Seveda smo si to tehnično in arhitektsko čudo morali ogledati od blizu. Občutki so prav čudni, ko si visoko nad reko (900 čevljev, 274m) in most pri vožnji težkih tovornjakov nenehno vibrira. Cel projekt je stal okrog 240mio\$ in je močno razbremenil cesto, ki je do sedaj vodila preko samega jezusa. Pri tem niso pozabili niti na turiste, saj so zgradili tudi parkirno ploščad ter lično pot do pločnika na mostu, s katerega je odličen pogled na Hoover-jev jez. Po stari ameriški navadi je pot primerna tudi za invalide.

Večerilo se je že, ko smo končno prispeli v Las Vegas. Hitro smo pojedli večerjo ter se odpravili v sobe. Čakala sta nas še elektronska pošta ter naporen dan za pripravo sejma.

V torek smo sredi dneva prišli na razstaveni prostor. Tam nas je že čakal zaboj z materialom. Novo ozadje pa smo pripeljali s sabo. Postavljanje razstavnega prostora je šlo kar gladko od rok. Letos smo imeli srečo, saj vitrina ni bila niti približno tako umazana kot lani, pa še par pridnih ženskih rok je dodal svoje. Od srede do petka je nato potekal sejem. Tudi letos je bil obisk zadovoljiv. Srečali smo se z obema severnoameriškim distributerjema

Ekipa na sejmu: Peter Korošec, Andreja Zadravec, Roman Prezelj

ter večino predstavnikov večjih kupcev. Tako smo imeli tudi mednarodne obiske, saj sta se na razstavnem prostoru oglasila kupca s Kitajske in iz Avstralije. Poleg njih so se ustavili tudi novi potencialni kupci, nekaj manjših serviserjev ter nenazadnje tudi konkurenti. Kar nekaj zanimanja je bilo za največjo sesalno enoto – 499. Glede na aplikacije, v katerih bi uporabljali to sesalno enoto, bo potrebno še nekaj tehničnih dodelav. Zanimali so se tudi za elektronsko komutirana puhalca, vendar zaradi ekonomskih omejitev ne moremo računati na naročila velikih količin.

Na sejmu so nas obiskali tudi predstavniki največjega severnoameriškega kupca. Povedali so, da v aprilu organizirajo mednarodno srečanje njihovih distribucijskih partnerjev v

Pragi. Povabili so nas, da se jim pridružimo, saj smo njihov strateški partner. Na prireditvi bomo tako predstavili naše izdelke ter njihove poglavitne prednosti.

Na sejmu smo tokrat razstavljali deveto leto zapored. V tem času je postala blagovna znamka Domel dobro prepoznavna. Vsakoletna prisotnost je na tako zahtevnem trgu ključnega pomena, saj daje kupcem prepotrben občutek varnosti ter zagotovi kvaliteten podpora, poleg tega pa tudi iskanje skupnih razvojnih rešitev ter prvostne tehnične prednosti končnih izdelkov. Za povečanje deleža v primerjavi s ceneni izdelki z Daljnega Vzhoda sta to ključna parametra. To nam je letos priznal tudi naš največji konkurent.

FRANKFURT

DOMEL RAZSTAVLJAL NA ISH SEJMU

Karmen Nastran Mohorič

Domel je tudi letos marca razstavljal EC motorje na ISH sejmu v Frankfurtu v Nemčiji. Na največjem svetovnem sejmu energetske učinkovite klimatizacije, ventilacije in gretja, obnovljivih virov energije ter inovativne sanitarne tehnike Domel razstavlja EC izdelke že od leta 1993.

Letos bi lahko rdečo nit sejma zapisali zelo na kratko - varčevanje z energijo. Vsi razstavljalci so namreč prikazovali in oglaševali, kako njihovi izdelki zmanjšujejo porabo električne energije, zmanjšujejo onesnaževanje okolja ter koliko uporabniki privarčujejo, če vgradijo njihov energetsko varčen izdelek. V tednu sejma je Nemčija zaprla 7 jedrskih elektrarn kot odziv na nesrečo na Japonskem in cena električne energije v Nemčiji se je povišala. Analitiki napovedujejo porast cen električne energije po vsej Evropi.

Na letošnjem sejmu smo predstavili nov program EC motorjev tipa AZ in krmilij moči od 0,5 kW do 11 kW. S temi motorji lahko poganjamo ventilatorje, klima naprave, črpalke... Glavne prednosti omenjenih motorjev so izjemno visok izkoristek v celotnem

stojnica Domela na sejmu v Frankfurtu

področju delovanja, kar ugodno vpliva na prihranek električne energije, izjemna kompaktnost motorja, robustnost ter dolga življenjska doba. Domelovci smo lahko ponosni, da naši EC motorji sodijo v sam svetovni vrh. Na sejmu, kjer je razstavljal 2.350 podjetij, smo našli le eno podjetje, ki je na črpalkah oglaševalo enako visok izkoristek pogona kot Domel (do 93%).

Zato tudi ni presenečenje, da je bil naš razstavni prostor zelo obiskan. Nekaj sestankov je bilo vnaprej domenjenih, večina pa je bila spontanih. Iz posameznega podjetja nas je obiskalo tudi po več skupin. Npr. »odkrili« so nas prodajniki posameznih podjetij, ki so čez 2 ure pripeljali na naš razstavni prostor svoje nabavnike in razvojnike, naslednji dan pa nas je obiskalo še njihovo poslovodstvo. Ko smo se pogovarjali z enim izmed potencialnih kupcev, so na pogovor pogosto čakali še zaposleni iz drugega podjetja, ali pa kar iz dveh. Z najbolj zainteresiranimi potencialnimi kupci smo se domenili za sestanke po sejmu v Domelu. Več potencialnih kupcev je že na sejmu zahtevalo konkretne ponudbe za EC motorje in krmilja, nekaj jih je naročilo vzorce. Posejemski povpraševanja šele sledijo in dela nam kot kaže v prihodnosti ne bo zmanjkalo.

Ekipo na sejmu: Mirko Gaser, Karmen Nastran Mohorič, Jožica Rejec, Matjaž Lotrič, Tina Oblak, Blaž Rihtaršič, Milan Tušek

HANNOVER

S HANNOVERSKEGA SEJMA

Letos je Poslovna Enota EC Sistemi zopet razstavljala na sejmu v Hannoveru. Običajno se sejem odvija konec aprila, letos pa je bil zaradi tako pozne velike noči že od 4. – 8. aprila. »Premierno« smo se predstavili v Hali 26 - ComVac. Ta hala je namenjena razstavi izdelkov, ki so kakorkoli potrebni pri upravljanju z zrakom (filtre, kompresorji, razni pogoni itd.). ComVac poteka le na vsaki 2 leti, tako da bomo naslednje leto razstavljali zopet v Hali 14, leta 2013 pa računamo, da se vrnemo v to halo. Naročili smo standardni razstavni prostor, ki smo ga potem v lastni režiji tudi opremili.

Jaka Mohorič

Na sejmu je letos razstavljalo nekaj več kot 6.500 podjetij s celega sveta. Sejem je obiskalo približno 230.000 obiskovalcev. Največji poudarek smo na letošnjem sejmu dali našim novim 798 enotam (450W thru flow EC puhalo in by pass). Poleg našega celotnega programa smo s katalogi predstavili tudi kolektorske enote, DC motorje in ventilatorski program.

Na našem razstavnem prostoru je bilo letos 86 obiskov (kontaktov). Lansko leto smo jih zabeležili le 50. To leto je bilo posebno, saj veliko ljudi sejma ni uspelo obiskati zaradi bruhanja islandskega vulkana. Moramo pa reči, da je izbira Hale ComVac boljša, saj so v tej hali obiski res specializirani. Letos nas je obiskalo tudi veliko naših že obstoječih kupcev, ki jih zanimajo predvsem naši novi produkti. S tega stališča je zelo pomembno, da smo inovativni in predstavljamo nove rešitve. To je za naše obstoječe in tudi potencialne kupce zelo pomemben dejavnik pri odločanju za dobavitelja. Tudi naši kupci morajo biti inovativni in na trg lansirati vedno nove oz. izboljšane rešitve.

Letošnji sejem nam je prinesel veliko novih kontaktov, vendar se bo uspešnost sejemskega nastopa pokazala šele kasneje. Običajna praksa je, da kupcu vzorčimo puhalo, ki se

Stojnica Domela v Hannoveru

ga testira več kot leto, v nekaterih primerih tudi 2 leti. Šele nato pride do odločitve o zamenjavi dobavitelja oz. o izboru le-tega. Trenutno ECS razstavlja le na tem sejmu, ki je za nas tudi najpomembnejši. Vendar vedno iščemo tudi nove prodajne poti. Tako si letos želimo razstavljati tudi na sejmu Medica (Compamed), ki se odvija vsako leto jeseni v

Düsseldorfu. Na sejmu se je prijavila poslovna enota Laboratorijski Sistemi (trenutno je DOMEL na čakalni listi) in upam, da dobimo skupen prostor. Ta sejem je za ECS zanimiv predvsem zato, da se predstavijo naša nova puhala – družina 798 (potencialni trg aktivnih vzmetnic in manjši pralni dezinfektorji).

Vhod na sejem

Ekipo na sejmu: Martin Eržen in Jaka Mohorič

PREJEMNIKI

PRIZNANJ INOVATIVNOSTI ZA LETU 2010

Martin Pintar

24. marec letošnjega leta je bil za nekaj Domelovcev še posebej zabeležen v koledarju dogodkov. Ta dan je potekala podelitev priznanj za inovativnost, to je priznanj sodelavcem, ki so s svojimi prispevki dali dodaten pečat poslovanju v preteklem letu 2010. Poleg posebnih, bronastih in srebrnih priznanj je podeljeno najvišje zlato priznanje za inovativnost. Prejemnik prejme poleg priznanja tudi zlato uro, ki simbolično predstavlja povezavo med nekdanjo uro kakovosti in sedanjimi priznanji za inovativnost. Letošnji prejemnik zlatega priznanja je Ljubo Korelc, prototipni mehanik v poslovni enoti ECS. V lanskem letu je imel vpisanih 11 predlogov izboljšav. V kratkem intervjuju z nagrajencem smo izvedeli, kaj je tisto, kar mu je prineslo to priznanje in kakšni so njegovi pogledi na inovativnost.

Ljubo Korelc pri testiranju svoje inovacije natiskavanja obroča na magnet.

Ljubo, iskrene čestitke! Od enajstih registriranih predlogov v lanskem letu se jih več nanaša na nov projekt malega EC motorja 711. Katera izboljšava se vam zdi najpomembnejša in ali lahko bolj natančno predstavite vaše rešitve pri tej izboljšavi?

Hvala. Težko bi izpostavil posamezno izboljšavo. Vsaka mi je bila zanimiv izziv. Za projekt 711 smo v PE ECS živeli vsi. Sam sem se pač po svoje znašel, da sem naredil priprave za prototipe. Kasneje, ko še ni bilo dobavljenih priprav za redno proizvodnjo, sem jih priredil za proizvodnjo. Nekatere od teh se že uporabljajo. S tem načinom dela smo lahko izdelali za nas pomembne serije za kupca Sievert.

Pri natiskavanju obročev pa mi je bil svojevrsten izziv natisniti tanek plašč na magnet. Dejstvo, da se bodo obroči natiskavali na magnetne je bilo neizogibno, ker so se pri višjih temperaturah obratovanja in vrtljajih magneti na rotorjih razletavali. Rešitev se je iskala na različnih koncih. Svoj prvi prototip sem natisnil s pomočjo vodil na vrtalnem stroju, ker knakerja ustreznih velikosti nismo imeli. Po prvih uspehih smo kupili ročni knaker, koncept natiskavanja je bil kasneje sprejet. V OZI-ju so naredili sistem natiskavanja na rotor. Ko bodo zaloge porabljene, se bo priprava predelala za natiskavanje na magnetne obročje. Ker imamo v PE ECS bolj skromno opremljeno delavnico, sem vesel, ko mi na pomoč priskočijo v matični prototipni delavnici pa tudi v nekdanji Tehnici.

Kakšen je vaš pogled na inovativnost v Domelu, ne glede na to, ali imate pri tem dobre ali slabe izkušnje?

Z inovativnimi predlogi sem sodeloval že pred letom 1989, ko sem se za dobrih 10 let umaknil iz Domela. Takrat se inovativnost ni toliko spodbujala, sedaj se bolj. To se mi zdi prav. Prav tako je dobro, da je

vodja prvi odgovorni za predlog, saj mora vedeti, kaj delaš. Pred leti me je motila slaba odzivnost na vpisane predloge, sedaj se to popravlja. Vsaka stvar potrebuje nekaj časa, da se prime.

Če smo prav informirani, dopolnjujete v letošnjem letu svojo obvezno delovno kariero. Kolikor vas poznamo, slabih 40 let delovne dobe pomeni tudi toliko let ustvarjalnega dela. Na katero od svojih inovacij v delovnem obdobju ste najbolj ponosni in bi jo izpostavili?

Nobene inovacije ne bi posebej izpostavil nad drugimi. Vedno pa sem se rad ukvarjal z iskanjem rešitev, kako rešiti tak ali drugačen tehnični problem. Včasih se kakšna stvar tudi ni prijala, vedno pa sem pred seboj imel sliko, kako neko rešitev narediti čim bolj preprosto in s čim manjšimi stroški. Sem še iz tiste povojne generacije, ko smo morali živeti skromno in skoraj iz nič čim več narediti. Improvizacija je bila del našega vsakdana. V vsakem problemu sem videl izziv.

Kaj pa v prostem času, kako se uresničuje vaš ustvarjalni duh?

Imam hobije, ki so mi v veselje. V preteklosti je bilo to radioamaterstvo, danes pa bolj elektronika, modelarstvo in druge aktivnosti, ki so povezane z ročnimi spretnostmi in mi lepo zapolnijo prosti čas.

Še asociacija na nagrado - uro inovativnosti. V kolikšni meri je čas vaš gospodar? Kakšni so vaši načrti?

Direktorica Jožica Rejec in Inovator leta 2010 Ljubo Korelc

Vsi nagrajenci Domelovega priznanja za inovativnost v letu 2010 v družbi direktorice dr. Jožice Rejec in predstavnika podjetja Stihl Knuta Balchena.

V službi se je sicer vedno mudilo. Do sedaj mi je čas merila srebrna ura kakovosti iz leta 2005. Če je le možno, čas ni moj gospodar. Ustvarjalnosti se ne mislim odpovedati, ne bo me pa pogled na uro tako priganjal kot do sedaj. Rajši imam, da ideja dobro dozori in delam v miru.

Glede na dosedanja prejeta priznanja lahko sklepamo, da ob prejetju letošnjega priznanja treme ni bilo?

Vesel sem tega najvišjega Domelovega priznanja. Na uro bom s ponosom pogledal. Kljub vsemu je bila prisotna trema. Teh stvari se težko privadiš. Dan podelitve je bil poseben dan, poln vznemirjenja in odgovarjanja novinarjem, saj veste, novinarji... Je že tako, da raje kaj izdelam, kot pa govorim. Slednje mi ne leži.

Ljubo, za konec še želje, da bi vam čas v Domelu kot tudi v prostem času še naprej tekkel v ustvarjalnem duhu.

Hvala lepa. Ob tej priliki bi se še rad zahvalil sodelavcem in vodji Marjanu, ki so me pri delu podpirali, so mi svetovali in znali izpostaviti veliko dobrih izzivov.

Letos so bila podeljena štiri **bronasta priznanja** nagrajencem:

Urošu Koblarju, konstruktorju iz poslovne enote ECS, ročnemu orodjarju Antonu Šturmu iz orodjarne, Borisu Oblaku s področja kakovosti in urejevalcu Robertu Rovtarju iz montaže sesalnih enot.

Prejemniki **srebrnih priznanj** so: **Jernej Lotrič, vodja proizvodnje v PE ECS, Renato Štenkler, delavec na avtomatskih stiskalnicah, konstruktor Igor Markič iz razvoja, tehnolog Simon Rant iz PE SE in Luka Debeljak, ki dela v montaži sesalnih enot.**

Podeljeno je bilo tudi priznanje aktivnemu vodju delovne skupine, ki na področju izboljšav nudi dobro podporo sodelavcem. Prejel jo je **Borut Pfajfar iz PE KO avtomatske stiskalnice.**

Posebna nagrada je bila podeljena timu za razvoj elektronsko komutiranega motorja za baterijska ročna orodja za Stihl. Prejemniki nagrade so: **Boris Benedičič, Milan Vizjak, Ferdinand Šink, Gašper Lahajnar, Boris Jensterle, Mohor Markelj, Bojan Krmelj, Romana Kavčič, Franc Potočnik, Jure Pfajfar, Tomaž Stanonik, Andreja Kenda, Petra Lotrič, Tomaž Benedičič, Bojan Tolar in Miha Zupanc.**

Pri letošnji podelitvi priznanj je z nagradami sodelovalo podjetje Stihl, ki ga je zastopal g. Knut Balchen, ki je bil tudi glavni koordinator pri razvoju novega motorja s strani Stihl-a. Ob tej priliki se je zahvalil za dobro sodelovanje, hkrati pa nas je razveselil z novico, da je bil Domel pri Stihl-u izbran za DOBAVITELJA LETA 2010.

Vsem nagrajencem iskrene čestitke.

prejemniki priznanj Inovativnosti za leto 2010

Ljubo Korelc s priznanjem

GOSTILI

SMO ČLANE ZDRUŽENJA SVETOV DELAVCEV SLOVENIJE (ZSDS)

Aleksander Volf

Vsako leto enkrat, običajno v mesecu februarju, se zberemo na študijskem srečanju članov Zdrženja svetov delavcev Slovenije (ZSDS) v enem izmed slovenskih podjetij. Letošnje srečanje, že deseto zapored, je bilo prav v našem podjetju Domel Železniki.

Spoznavanje in izmenjava praktičnih izkušenj delovanja svetov delavcev, ki so člani združenja, neposredno v posameznih podjetjih, torej v konkretnem okolju, v katerem delujemo, je zdaj že utečena redna oblika dela znotraj Zdrženja svetov delavcev Slovenije.

Ob taki priložnosti je verjetno odveč ponovno poudarjati, kako dragocene so za sleherni svet delavcev izkušnje iz delovanja drugih svetov delavcev, kajti problemi, s katerimi se srečujemo pri svojem delu, so kljub specifičnim okoliščinam v različnih podjetjih brez dvoma v marsičem podobni, tako da so lahko preizkušene dobre prakse pri reševanju vsekakor generalno uporabne. In tudi zaradi omenjenega dejstva smo naše soupravljalke izkušnje z veseljem delili s člani ZSDS.

Predstavljam nekaj ključnih poudarkov, ki so bili navedeni:

Organiziranost in način soupravljanja

Način soupravljanja pri nas temelji na vključevanju zaposlenih v procese poslovnega odločanja, katerega cilj je večja poslovna uspešnost in ekonomska učinkovitost celotne skupine Domel. S poslovníkom je zagotovljena zastopanost vseh delovnih okolij v svet delavcev. Člani sveta delavcev ustrezno pokrivajo vsa področja dela v skupini Domel.

Notranje lastništvo in svet delavcev

Podjetje Domel je trenutno v 100-odstotni domači lasti, tako zaposlenih (približno 55 odstotkov), bivših zaposlenih in upokojencev.

55 odstotkov zaposlenih je istočasno tudi lastnikov, zato se svet delavcev znajde v neki neobičajni poziciji kot sestavni element ravnovesja med poslovođstvom, lastniki in zaposlenimi, s katerimi soupravlja v družbi.

Odbori sveta delavcev

V sedanjem svetu delavcev deluje sedem (7) odborov, ki trenutno pokrivajo celotno delovanje sveta delavcev. Člani so enakomerno porazdeljeni v sestavo odborov. Glede na vrsto načrtovanih nalog imamo v svetu delavcev formiranih pet (5) odborov, s stalnimi nalogami, in dva (2) odbora, ki imata enkratne oz. ciljno zaključene naloge.

Direktorica dr. Jožica Rejec predstavi podjetje

Predsednik uprave Domel Holding d.d. o družbeni odgovornosti

Predsednik sveta delavcev pri svoji predstavitvi

Uvodna pozdrava sekretarja ZSDS in predsednika sveta delavcev skupine Domel

V prvem delu študijskega srečanja se nam je predstavila ga. Jožica Rejec, direktorica, s kratko predstavitvijo podjetja, v nadaljevanju pa še g. Štefan Bertoneelj, predsednik uprave Domel Holding, s predstavitvijo vpliva kulture na poslovni uspeh in družbene odgovornosti. Oba sta vsem navzočim izrekla prísčno dobrodošlico.

V drugem delu smo tematsko prešli k rdeči niti študijskega srečanja, torej k sami predstavitvi sveta delavcev skupine Domel.

Ravnovesje: lastniki-zaposleni-poslovodstvo

Odbori s stalnimi nalogami:

- odbor za počitniško dejavnost,
- odbor za šport in rekreacijo,
- odbor za pravno varnost,
- odbor za varnost in zdravje pri delu,
- odbor za inovacije.

Odbora s ciljno določeno nalogo:

- odbor za reorganizacijo povezanih podjetij v skupini in
- odbor za dogovor med svetom delavcev in sindikatom.

Pogoji za delovanje sveta delavcev

V družbi je vse od ustanovitve sveta delavcev (leta 1993) sklenjen t.i. participacijski dogovor v smislu 5. člena Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU). Obstoječi dogovor pa določa nekoliko nižji obseg pravic, kot ga navaja sam zakon.

Vse seje, tako redne kot izredne, s poslovodstvom ali brez, potekajo med delavniki v dopoldanskem času, in sicer običajno ob 13. uri. Seje potekajo v sejnih sobah, ki jih imamo v podjetju kar nekaj. Kar se tiče splošnih pogojev, menim, da je za naše delo solidno poskrbljeno, svet delavcev pa se pri svojem delovanju prav tako obnaša racionalno.

Izvajanje participacijskih pristojnosti sveta delavcev

Obveščanje (89. in 90. člen ZSDU)

Svet delavcev tekoče pridobiva informacije, ki so našteje v 89. členu ZSDU. Večino jih pridobi skozi poročila posloводства, pri predstavitvi letnih na sejah sveta delavcev in preko gradiv za nadzorni svet.

Skupna posvetovanja (91. do 94. člen ZSDU)

Poslovodstvo večinoma spoštuje svojo zakonsko dolžnost sklicevanja skupnih posvetovanj s svetom delavcev glede statusnih in kadrovskih vprašanj (1. odst. 91. člena ZSDU), kar se je izkazalo tudi pri nedavnem statusnem preoblikovanju podjetja iz delniške družbe v družbo z omejeno odgovornostjo.

Soodločanje sveta delavcev s soglasjem (95. do 97. člen ZSDU)

Svet delavcev je delodajalca opozoril, da po ZSDU in participacijskem dogovoru ne spada pod »soodločanje« le letni razpored delovnega časa (terminski koledar), ampak spadajo tudi merila za ocenjevanje delovne uspešnosti, nagrajevanja, kriteriji za napredovanje ... itd.. V prihodnje tako pričakujemo doslednejše spoštovanje teh zakonskih določil.

Reševanje soupravljaljskih sporov (98. do 107. člen ZSDU)

V praksi je bilo zaznanih nekaj primerov, ko bi svet delavcev lahko uporabil zakonsko predvidena pravna sredstva oziroma postopke proti delodajalcu zaradi kršenja zakonodaje in kolektivnih pogodb. Za enkrat se svet delavcev za te poteze ni odločil.

Predstavniki delavcev v nadzornem svetu in delavski direktor

Uspešnost sodelovanja predstavnikov delavcev v nadzornem svetu (NS) je zagotovo eden najpomembnejših pokazateljev uspešnosti delovanja sistema delavskega soupravljanja kot celote v družbi. Svet

Predsednik odbora za šport in rekreacijo, g. Marjan Kokalj

delavcev razume pristojnosti posameznega organa, kot je nadzorni svet, hkrati pa je do sedaj skrbel, da so delavski predstavniki v nadzornem svetu res bili delavski, sicer so bili zamenjani. Svet delavcev je do sedaj izbral kompetentne predstavnike v naveden organ, ki se v skladu z zakonodajo in statutom samostojno in po svoji vesti odločajo. Torej jim svet delavcev ni nikoli dajal navodil, kako naj glasujejo, vendar pa so morali pri vprašanjih, ki zadevajo zaposlene, zagovarjati interese zaposlenih. O vseh teh temah so sprotno obveščali svet delavcev, tako pred sejo nadzornih svetov in po njej, ter po potrebi pridobili naše mnenje. Trenutno v šestčlanskem (6-članskem) nadzornem svetu Holding Domel d.d. nimamo nobenega predstavnika zaposlenih, medtem ko smo bili zastopani v nadzornem svetu Domel d.d. s tremi (3) predstavniki. S statusno spremembo je omenjeni nadzorni svet prenehal z delovanjem. Med predstavniki delavcev v NS in svetom delavcev je bila zagotovljena ustrezna povezanost in pretok informacij (pridobivanje usmeritev in stališč za delo, poročanje). Svet delavcev je bil v tem primeru njihova baza oziroma organ, ki je bil pristojen za njihovo imenovanje in morebiten odpoklic ter je imel zato v odnosu do njih tudi t.i. usmerjevalno in nadzorno funkcijo. Nov NS se bo formaliziral junija 2011, kjer bomo zastopani s svojimi predstavniki v takšnem obsegu, kot ga določa ZSDU (1/3-1/2 zastopanost v NS).

Delavskega direktorja do sedaj v našem podjetju nismo nikoli imeli, čeprav se zavedamo, da bi lahko z njegovo prisotnostjo v upravnem odboru krepko dvignili nivo delavskega soupravljanja.

V nadaljevanju so se predstavili predsedniki posameznih odborov.

Predsednica odbora za pravno varnost, ga. Janja Kozjek

Predsednik odbora za varnost in zdravje pri delu g. Miroslav Olič

SKRIPTA

ZA PRAKTIKANTE

Predsednik odbora za reorganizacijo povezanih podjetij, g. Roman Prezlj

Predsednik SKEI Domel

Ogled proizvodnje

Predsednik SKEI je predstavil delovanje reprezentativnega sindikata in sodelovanje s svetom delavcev v podjetju. Poudaril je, da se obojestransko dopolnjujemo in si ne predstavljamo konkurence. Le na ta način je zagotovljeno usklajeno delovanje obeh predstavništev. Dobro sodelovanje pa smo pred časom nadgradili s podpisom Dogovora o medsebojnih razmerjih pri uresničevanju interesov delavcev.

Študijsko srečanje smo zaključili v sproščenem vzdušju z ogledom proizvodnje in druženjem članov ZSDS z gostitelji v restavraciji podjetja.

Ob tej priliki bi se še enkrat zahvalil vsem akterjem, ki so na kakršen koli način pripomogli, da smo svet delavcev in s tem tudi podjetje, predstavili v dobri luči.

Sneg se je stopil, uro smo že prestavili, sonce pa iz dneva v dan pridobiva na moči in nam s tem sporoča, da do poletja ni več tako daleč. In kaj je poleti v našem podjetju tako zelo drugačnega kakor v ostalih letnih časih? Verjetno bi večina zaposlenih v Domelu odgovorila: »Marsikaj.« Ponavadi je vsaj malo bolj vroče, zato odpiramo okna in komaj čakamo, da mimo nas malo »potegne«. Vsaj del tega letnega časa večina zaposlenih izkoristi tudi za dopust, dijaki in študenti pa zato, da zaslužijo kakšen dodaten evro za sladoled na morju. Ker se čas poletnih praks hitro približuje, že razmišljamo o novih nalogah, pri katerih bi nam lahko pomagali praktikanti.

Blaž Benedik

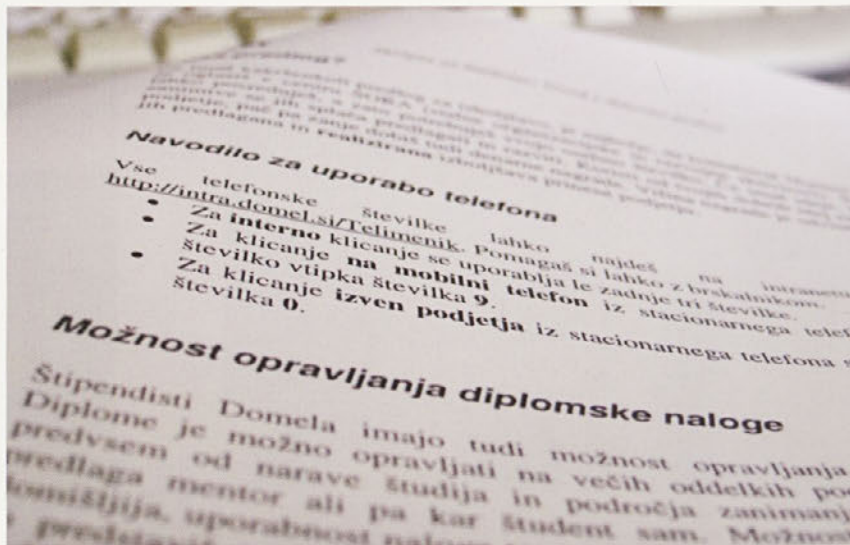
Z namenom, da bi novi praktikanti čim prej pridobili veščine, ki bi jim pomagale uspešno opravljati zastavljene naloge, smo s sodelavci v razvoju pripravili informativno skripto za praktikante. Naše kadrovnice so me prosile, naj o tem napišem nekaj besed. Ker so prijazne, sem se z veseljem odzval.

Sam sem v podjetju približno dve leti in spomini na prakso so še precej živi. Spominjam se, da smo praktikanti od dodeljenega mentorja ponavadi prejeli več manjših nalog, ki jih je bilo potrebno opraviti. Četudi se je morda na začetku naloga zdela enostavna, je največkrat ni bilo moč izpolniti brez pomoči in nasvetov ostalih, bolj izkušenih sodelavcev ali sodelavk. Zaposleni so bili vedno pripravljeni pomagati z nasveti, čeprav smo jih s pogostimi vprašanji zagotovo zmotili pri delu. Kaj moremo, spraševanje je bilo kljub temu velikokrat najhitrejši način, da smo prišli do želenih informacij. Tudi stric Google zaenkrat še ne ve čisto vsega.

Ker smo razmišljali o poceni rešitvi, ki bi novim praktikantom in pripravnikom omogočala še hitrejšo vključitev v podjetje, smo izdelali informativno skripto za študente. Vanjo smo vključili tehnične informacije in nasvete, ki novim praktikantom omogočajo hitrejši in lažji začetek. Skripto smo razmnožili, praktikantom pa jo damo v branje kar na prvi dan njihove prakse. Vanjo smo vključili predvsem informacije, ki jih sčasoma pridobi vsakdo, ki na novo prične delo pri nas. Namen skripte ni serviranje strokovnega znanja, pač pa predvsem podajanje informacij tehnične in organizacijske narave. V vsakem oddelku je za normalen potek dela potrebno vedeti zelo enostavne stvari, brez katerih pa vseeno ne gre. Na primer – kako se odpre nov delovni nalog, kaj je to zahtevek za meritev, kako se uporablja kopirni stroj, kje lahko dobimo fotoaparata, koga poklicati pri težavah z računalnikom, kje je telefonski imenik, kakšen je postopek izdelave prototipov itd.

Skripto smo lani že poskusno razdelili pri novih praktikantih. Ker je bila skripto dobro sprejeta s strani mentorjev in praktikantov, je iz SKEI prišla pobuda, da skripto priredimo tudi za ostale oddelke, kamor v poletnih mesecih pride večje število praktikantov. K nastajanju večih verzij bomo zato k sodelovanju v prihodnjem mesecu povabili tudi zaposlene z drugih področij.

Upam, da bo skripto pomagala čim večjemu številu praktikantov pri pridobivanju uporabnih informacij in s tem vsaj malo razbremenila tudi mentorje pri vključevanju mladih v naše podjetje.

MINISTRICA

KATARINA KRESAL JE OBISKALA DOMEL

Romana Lotrič

Delegacija LDS je v četrtek, 14. aprila 2011, obiskala Domel.

Ministrica Katarina Kresal, vodja strankine poslanske skupine mag. Borut Sajovic, evropski poslanec Jelko Kacin, generalni sekretar stranke Uroš Petohlebl in vodja sveta LDS Aleš Gulič so se v okviru obiskov gospodarstvenikov po Sloveniji na Gorenjskem najprej ustavili v Železnikih, v Domelu. V sklopu obiska so se sestali z vodstvom, da bi na terenu izvedeli, kako smo se soočili s krizo in s kakšnimi težavami se ukvarjamo.

»Če želiš sprejemati realne odločitve, moraš poznati realnost,« je pojasnila vzroke za obiskovanje predstavnikov slovenskega gospodarstva in podjetništva ministrica Katarina Kresal. »V času krize je največje breme na gospodarstvenikih, zato je treba iti mednje, najbolj uspešne pa pri tem tudi vprašati po receptu in predlogih za boljše okolje,« je še dodala.

DAN

ODPRTIH VRAT

Ob praznovanju 65-letnice kovinarstva v Železnikih je Domel v soboto, 16.4.2011, organiziral dan odprtih vrat.

Udeležilo se ga je okrog 700 obiskovalcev, med njimi upokojenci, bivši zaposleni, občani, poslovni partnerji in otroci iz Osnovne šole Železniki. Pod strokovnim vodstvom so si ogledali proizvodne oddelke avtomatskih stiskalnic, zalivanja BMC mas, montažo sesalnih enot, proizvodnjo avtomobilskega programa, novega programa motorjev za klimatizacijo in za ventilatorje, proizvodnjo sestavnih delov in orodjarno. Veliko zanimanje sta vzbudila tudi dva originalna obnovljena stroja iz programa papirne galanterije, ki izhajata iz leta 1925. Stroja sta omogočila nov začetek kovinarske obrtne dejavnosti, ki je v letu 1946 z ustanovitvijo kovinarske zadruge prerasla v moderno industrijo.

Romana Lotrič

SLAVNOSTNA

SEJA OB 65-LETNICI DOMELA IN KOVINARSTVA V ŽELEZNIKIH

Romana Lotrič

19. aprila 2011 ob 12. uri je v mali dvorani športne dvorane v Železnikih potekala slavnostna seja ob 65-letnici Domela in kovinarstva v Železnikih. Slavnostne seje so se udeležili: ministrica za gospodarstvo Darja Radič, župan občine Železniki Mihael Prevc, direktor zbornice elektronske in elektroindustrije Janez Renko, ustanovni član zadruga Niko Peter Polajnar in bivši direktorji podjetja Domel. Program je povezovala Alenka Bertoncelj, z glasbo na violini in citrah pa sta ga popestrili članici Duo Lunca.

Ministrica za gospodarstvo Darja Radič je v svojem uvodnem govoru poudarila, da so v Sloveniji še podjetja, ki dobro poslujejo in ki so tudi v času trajanja svetovne gospodarske krize znala potegniti prave poteze in ohraniti uspešno poslovanje. Posebej se je dotaknila ustanovitve zadruga Niko, ki je pomenila rast in napredek za celotno Selško dolino pa tudi širše. Povedala je, da so Železnikarji vedno našli dovolj znanja za reševanje problemov in tega znanja niso imeli samo zase, ampak so ga širokogrudno delili tudi z drugimi.

Župan občine Železniki Mihael Prevc je zadovoljen, da so v občini Železniki uspešna kovinsko-predelovalna podjetja, ki zaposlujejo prebivalstvo in so uspešna tudi v času globalizacije. Podjetja, kot so Domel, Niko pa tudi Alples, uspešno nadaljujejo tradicijo in skrbijo, da v Selški dolini ne primanjkuje dela.

Ustanovni član zadruga Niko Peter Polajnar je dejal, da je srečen in da ima prijeten občutek, da je trud, ki so ga začetniki vložili pred 65 leti, da bi domači delavec dobil zaposlitev v domačem kraju, dobil tolike razsežnosti. Njegov govor tudi objavljamo.

Udeleženci slavnostne seje

Ministrica za gospodarstvo Darja Radič

Peter Polajnar prejema darilo

Govor ustanovnega člana Petra Polajnarja na slavnostni seji 19. aprila 2011 v športni dvorani v Železnikih

Spoštovani prisotni sotrudniki, spoštovani gostje!

Danes mi v srcu igra nemir. Danes naš delavec praznuje jubilej. Jubilej svojega dela, svoje ustvarjalne poti, svojih uspehov. Srečen sem in imam prijeten občutek, da je trud, ki smo ga začetniki vložili zdaj že pred 65 leti, da bi domači delavec dobil zaposlitev v domačem kraju, dobil tolike razsežnosti. Prijeten zato, ker naše delo ni pozabljeno in se mu po toliko desetletjih daje priznanje, posebno še, ker to priznanje dajete generacije, ki jih takrat, ko smo sejali seme, pravzaprav še ni bilo. Prijeten zato, ker je pomembnost začetega dela prišla v zavest vas - mladih generacij, ki hodite za nami in ohranjate spomin nanjo. Vsem, ki tako čutite, se vam še zadnji ustanovni član zadruga, predhodnice današnje industrijske zgradbe, toplo zahvaljujem. Naj mi bo dovoljeno, da se bežno dotaknem dogodkov, ki so botrovali temu, kar danes proslavljamo. Moja izvajanja sicer niso bila nikdar popularna, ker sem v njih izhajal iz ničnega stanja, kjer je Železnike predstavljal le obubožani proletariat, brezposeln, obsojen na počasno umiranje. Bodočnost kraja in ljudi je bila brezizgledna. Bili so to težki časi. Bilo je veliko revščine, bilo je bede. To so bila dejstva, na katera tako radi pozabljamo, se jih sramujemo in ki jih danes aktivne generacije ne poznajo več.

»Vigenjci so že dolgo mrzli in močnih ljudi bi bilo treba, da bi jih spet prižgali,« je nekoč dejal stari kovač Fice. In naša dolina je zmogla take ljudi. Prekaljeni v siromaštvu so dozoreli v misli, da obračunajo z njim, da postavijo nove temelje življenju in dajo nov zagon umirajočemu kraju. V njih se je prebudila zavest delavca, osveščenega svojega porekla, ki mu nihče nič vzeti ne more. Iz nič, le z jekleno voljo in vero v lastno ustvarjalnost, z odločnostjo in zavzetostjo, so izsilili in položili temelje za razcvet novih industrijskih Železnikov in z njimi vse Selške doline.

Prežeti s to idejo smo stopili na pot, na pot negotovosti, na pot preizkušenj, žrtvovanja, odrekanj, pot poguma in razdajanja, zavedajoč se, da bo pot do uspeha težka in naporna, povsem odvisna od našega dela. Bili smo priča številnim oblikam organizacije, ki so različno vplivale na naš razvoj. Nekatere so ga krepile, druge hromile, niso pa ga zaustavile. Razni gospodarski ukrepi in pritiski niso zmogli zlomiti volje do dela, ne vodstva, ne delavcev, ki jih je bilo iz dneva v dan več.

Naš delavec ni bil nikoli privezan na državne jasli, iz katerih bi se napajal. Nikoli ni bil deležen pomoči in dosežkov družbeno pomembnih nosilcev razvoja. Nasprotno. Naš delavec, čeprav sam siromašen, ni nikdar skoparil z rezultati svojega dela in lahko rečemo – bogatega uma. Nesebično se je razdal, povsod in vsakomur, ki je pri njem iskal pomoč. Da je temu tako, govore prenekatera podjetja širom Slovenije, ki so bila tega deležna. Njegova solidarnost pa ni izostala tudi na lokalni ravni. Njegov prispevek je viden na vsakem koraku v kraju.

To, kar danes združujete, je izključno plod domačega uma, domačega znanja, pridnosti, odrekanj in poštenja, plod zdaj že stotih generacij, ki so doprinala svoj delež in utirale pot napredku.

Premišljeno izbrani proizvodni programi, sprejeti pred 65 leti, so še danes aktualni in so še vedno nosilci proizvodnih usmeritev naše domače industrije. Tri usmeritve: najstarejše kovinarske, tri leta mlajše finomehanske in sedem let mlajše elektro-mehanske, zdaj z večjimi, zdaj z manjšimi težavami in uspehi, vseskozi poslujejo v mejah, ki zagotavljajo samostojnost, preživetje in, kar je najpomembnejše, uspešno krepijo svojo organsko rast. Izvajalni proizvodni programi so prijazni tako do zaposlenih kot do okolja, kar je za kraj in krajane poseben blagodat, posebna njihova vrednota pa je v tem, da tržišče njihove proizvode potrebuje.

Ob vašem današnjem slavu bi vam hotel reči naslednje:

Hodite po poti, ki so vam jo začrtali predhodniki. Tlakovana je z žulji in uspehi. Varna je in dovolj široka za vse. Vodilo na njej pa naj vam bosta razum in delo. Danes uspešno upravljate z industrijo v kraju. Breme je težko. Verjamem. Toda, za katero generacijo pa ni bilo? Proizvodnja je trdo delo. Zaupajte vase. Bodočnost je v vaših rokah.

Danes razpolagate z najsodobnejšo opremo. Vaš delavec je usposobljen uporabljati najzahtevnejšo tehnologijo. Fizično delo je praktično odpravljen. V tem pogledu imate vse pogoje za uspeh.

Pridni ljudje, pošteno delo in večje vodstvo so garant za premostitev vsakršnih težav. Pri vsem tem pa je potrebna enotnost. Tudi v težkih situacijah, ki občasno zagotovo nastopajo. Ne dovolite, da se ta ruši. Ne dovolite nikakršne samovolje. Ta se je uveljavljala na začetku prejšnjega stoletja v kraju že maščevala. Odrzila se je v štiridesetletni revščini. O tem nam danes ve povedati le še zgodovina. Ne prezrite tega in se o tem poučite.

Ohranite svojo samostojnost. Negujte jo in se borite zanjo. Le če boste samostojni, boste sami odločali o svoji bodočnosti in rezultatih svojega dela. Ne zapravite tega. Ne dovolite nobenega polovičarstva, nobenih poizkusov, ovinkarjenja in obhodov. Vsa taka početja so hoja po vrvi. Enotnost vodenja in doslednost pri izvajanju nalog naj vam bosta zaobljuba. Sledite tem ciljem. Sedanost je težka. Tudi bodočnost ni videti lažja. Obvladljiva pa bo s treznim razumom, z vrhunskim znanjem in s trdim delom, kar edino ima v tem času tržno vrednost.

Želim se zahvaliti vam, ki v teh težkih časih nosite breme vodstva podjetja, kot tudi vsem zaposlenim za ves doprinos k ohranitvi, rasti in krepitvi naše železnikarske industrije.

Čestitam vam k vašemu praznovanju in vam želim sreče in uspešno delo tudi v bodoče.

Pa še utrinek iz naše preteklosti:

V času prve petletke ali bolje rečeno leta 1949 je bilo takratno vodstvo zadruga obtoženo, da pod dežnikom zadrugištva vedri skupina zasebnikov in čaka novih časov.

Kako velik je danes ta dežnik, da se pod njim lahko gnete stokrat večje število zaposlenih kot je bilo ustanovnih članov? In mar naš delavec skupaj s krajem res ni dočkal teh novih časov?

PROSLAVLJANJE

TAKO ALI DRUGAČE

Marija Demšar

Življenje je pa res eno samo poslavljanje. Vsaj v zadnjem času. V razmaku sedmih dni sem se poslovila od dveh žensk (mam, babic, prababic), ki sta mi bili dolga leta zelo ljubi. Če nimaš svoje mame, se kaj hitro lahko navežeš na človeka, ki te sprejme s srcem. Mene sta, pa Evo tudi! Najhuje pa je to, da se je to zgodilo v družinskem krogu. Mož in žena, natanko po sedmih dneh, še ob isti uri je bil pogreb, sta se poslovila od svojih mam. Poznam pa ju že dolgo in vem, da si bosta v medsebojno pomoč in tolažbo.

Pa pustimo težke trenutke, čeprav mi je v srcu hudo, ker ju ni več. Jaz bi rada pisala o drugih - bolj veselih poslavljanjih. Od Domela sem se poslavljal tako rekoč štiri mesece. Poslovila se pa čisto še nisem. Vsaj od Mozaika ne! To mi pomeni mnogo.

Pa poglejmo, kako to gre. Začelo se je z Vanjo. V novembru je imela svojo poslovilno zabavo. Pri Lušini. Tam me na žalost ni bilo, ker sem zbolela. Obiskala me je in mi veliko povedala. Rada imam Vanjo. Že v šolskih klopek sva bili skupaj. Pa pozneje tudi. V Domelu in tudi na počitnicah. Portorož, pa Piran, pa še marsikaj. Knjiga za Evo. A Vanja? Njena najljubša knjiga.

Vanja pa ne bi bila Vanja, če svojim ne bi nekaj napisala. Ona zna. Pesem je tukaj.

*Dragi moji sodelavci!
Naj kot Domelovka
še zadnjič vas nagovorim,
preden v »penzjon« zbežim.*

*V Domelu smo dolga leta
skupaj se trudili,
da dobre in pa slabe čase
s skupnimi močmi bi prebrodili.*

*Pa čeprav se včasih
smo za kakšno stvar tudi razjezili,
da kdaj pa kdaj
komu bi najrajši vrat zavili.*

*Se potem je ponavadi
že tako zgodilo,
da se na koncu
za vse je dobro uredilo.*

*Ker pa vsaka stvar
svoj konec ima,
tudi moja služba
je do tja prišla.*

*Če sem se komu kdaj,
za kakšno stvar zamerila,
vas prosim,
zdaj in tule prav lepo,
naj mi, če je mogoče,
odpuščeno bo.*

*Naj dvignem čašo to
In vam zaželim samo,
da naj v Domelu
se stvari še kaj izboljšajo
in naj se vam plače
vsaj za procentov 20 dvignejo.*

Res upam, da bo kdaj tako.

*Punce in fantje!
Še naprej lepo in dobro se imejte,
pozitivno na življenje glejte,
dobro sodelujte,
ter prepirov in prepriha se varujte.*

Jaz bi dodala le nekaj. To je pesem, ki je bila napisana iz srca. Oktobra je odšla še Ivanka. Z njo sva bili dolga leta skupaj v podjetju, tako kot z Vanjo. Pa smo tam. Kako je bilo njima pri srcu? Ne vem. V začetku decembra je pa tudi mene včasih že »špiknilo«: »Tudi ti greš.« Zavestno, ali pa podzavestno, sem to misel kar odklanjala. Zadnja dva dneva, v ponedeljek in torek, pa to nisem bila več jaz. Kaj bi jaz brez Martine? Bilo je hudo. Štirideset let tako rekoč v dobrem in slabem. Predvsem pa skupaj z ljudmi, ki so mi pomenili mnogo. »Poj se pa pej.«

A življenje gre naprej. Saj mora iti. Pa mi ni bilo dobro. Vsaj prvih 14 dni ne. Naredila nisem praktično nič. Tiste osnovne stvari, brez katerih ne gre. Eva me je sprašala, kaj mi je. Imam dopust. Po novem letu pa ga ne bo več.

Šele išijas mi je pokazal nove smernice. Po starem (s tečnostjo, sitnostjo in še čem) ne bo šlo več. Torej se poberi. Dvakratno – išijas in psiha. Bogu hvala za to mojo Evo! Kaj bi jaz brez nje? Se je zelo potrudila, naredila, zmogla vse, a tistih lepih božičnih in novoletnih praznikov pa kljub počitnicam na žalost ni imela. Skrbelo jo je zame. Imela sem vse. Čaj je bil vedno pri roki. Jaz, sitnost, sem pa hotela le vodo. Oh, voda je vse. V vodi je življenje.

Pa novoletna večerja je bila tudi pripravljena. Kako jo pojesti? Eve nisem hotela razočarati za ves njen trud. Tudi to se je rešilo. Če te pa ta hudoba z imenom išijas res dobro udari, potem ne moreš ne ležati, ne sedeti, ne stati. Kdor je to že doživel, ve, kako to gre. Za vse ostale pa upam, da jim bo to prihranjeno.

Še dobro, da ima Eva eno veliko posteljo, ki

zasede skoraj polovico dneve. Tam sva naredili en »čuden kupček«. Iz blazin in stare prešite odeje, ki jo je naredila še teta Milka. Zakaj te odeje nisem zavrgla? Zaradi spominov? Ja. Tako nisem ne ležala, ne sedela, ne stala.

Noč je lahko zabavna, lahko pa je tudi naporna. Ko bi bila lahko le sama s svojimi bolečinami. Tukaj je tudi moje dekle, ki ne spi dobro, kadar mi je hudo.

No, v začetku januarja sem se pa že začela pobirati. Tako in drugače.

Potem se pa začne uživanje. Malo dlje lahko poležiš. Pa ne več kot do pol petih zjutraj. Takrat zazvoni tista stara dobra budilka (»bekarica«), ki ni na baterije. Je na navijanje. Evo kliče. Mene pa vrže iz postelje tisti hip, ko zazvoni. V prvih dneh sem še pomislila, da moram na delo. Sedaj ne več. Samo Evo je treba vreči ven, na avtobus za v šolo. Včasih hiti tako počasi, da živce zgubim. Slaba volja pa za začetek dneva ni nikoli dobrodošla.

Slab začetek, dober konec. Ja kje je pa ljubi mir? Pa naj mi kdo razloži, zakaj potem v soboto in nedeljo vstanem ob isti uri, čeprav je mirno v celem bloku. Mirno? Tiho? Ne! Ptici začne žvgoleti. Lepa je ta ptičja pesem. Lep je ta jutranji pozdrav. Poznam pa še drugo prijazno stran. Poje zgoraj, poje vsem, svojo iztebke pa spravi na leseni del najinega balkona. Počistim, poribam, pospravim, pa je. Zakaj? Eva je alergična na ptice in njihove »prtilikine« (perje, kakce itd). Zaradi tega je bila že v bolnišnici. V zadnje pa mi je prekipelo. Čudovita pevska budnica je bila. Zdelo se mi je, da je bližje kot navadno. Ali je danes kaj posebnega, da tako poje? Čisto potih, bolj kot ne po mačje, sem se oknu približala, da bi videla ptiča. Sedel je na vrvici za perilo, kljub temu da ni bila prazna. Korajžen ptič ali ne? Ja, pa »usran« tudi. Ko sem kasneje pobirala perilo, je bila Evina majica, ki jo je nujno rabila, p ... Katastrofa.

No, pa je vse pisanje spet ušlo, kamor nisem hotela. Hotela sem pisati o Ivanki, o njeni zabavi. Skoraj vsi povabljeni smo se zbrali že prej. V Artu pač. Kdo ga je že predlagal? Jaz ne, ker ga ne maram. Da se zmenimo še za zadnje malenkosti. Skoraj vsi skupaj smo hkrati prispeli v brunarico. Ivanka nas je čakala. V moralno podporo ji je bil mož Miro. V tistih prvih trenutkih je lahko zelo hudo. Napetost? Trema? Ne vem. A ko se led prebije, pa gre vse kot po tekočem traku. A? Presenečenja te, kako naj rečem, lahko kar udarijo. Je pa res čar morda v tem? Nekaj kar nisi pričakoval. Kar je le tebi namenjeno. Zate. Naporno. Vsaj meni se je tako zdelo. Saj je rekla, da je bila že na mnogih poslovnih, kaj takega pa še ni doživela. Ja, nekaj posebnega, zato ker je nekaj posebnega tudi ona. Ivanka pač.

Večer je bil v znamenju nakita, takšnega in drugačnega. Naporen? Še dobro, da je bil tam tudi »zdravnik«, da je pogledal, če je z njo vse v OK. Zdravnikov jaz ne cenim prav posebno. Sploh, odkar je odšla dr. Peterneljeva. A ta zdravnik mi je bil všeč. Pa njegova očala tudi. S tistimi debeli stekli prav veliko ni videl. Je že malo poškilil čez, drugače bi bila lahko še ogrožena. Smeha je pa bilo!

Pa še nekaj. Ali je Ivanka sploh primerna za v pokoj? Če bi se dobro pogledala v ogledalo, bi videla postavo, ki ji jo lahko zavidajo celo najstnice, ki običajno niso zadovoljne z ničemer. Pa ne le z lastnim videzom, tudi druge težave imajo, ki jih po mišljenju starejših sploh ni. Pa so! Saj poizkušam razumeti, a mi marsikdaj vseeno ni jasno. Ja, kako pa gresta skupaj upokojenka in najstnica? Kakšen dan prav težko. Najde se pa dan, ko je vse skupaj prav čudovito. Tako kot Ivankina zabava. Poskrbela je za vse. Če se je kdo slučajno dolgočasil, si je bil zagotovo kriv sam. Lepo je bilo. Res. Meni zagotovo.

Po tej zabavi pa me je spet začel glodati tisti mali črv. Kako bo pa z mano, ko se bom poslavljala? Jaz ne znam tako kot Ivanka. Lahko pišem, lahko jezikom, ko to niti ni potrebno. Lahko pa mi tisti ustni organ čisto zamrzne, ko bi bilo najbolj potrebno, da deluje.

Kaj naj pa napišem o svoji poslovilni zabavi? Hvala Ivanki in Mirotu, ker sta bila z mano. Potres sem pojedla že z zajtrkom. Dober, malo starejši kruh v beli kavi. Še to mi ni šlo. Evo sem vprašala, če me kaj boli, pa se je ta škrt samo smejal, ker je vedel, kaj mi hodi po glavi. Strah, ja strah me je bilo, da ne bom znala, da ne bom zmogla. Saj se človek potruji; podpora prijateljice in viljamovka (ali pa dve) pa tudi naredijo svoje. Potres se je umiril.

Potem so pa vsi prišli, razen naše Vesne, ki je takoj povedala, da je ne bo. Všeč mi je bilo, da smo bili skupaj. Skupaj s tistimi, s katerimi sem se v zadnjih letih največ družila. Z nekom pa že v njegovih rosnih letih. Pa belo srajco je imel oblečeno. Hvala. Hvala tudi vsem ostalim. Če jih ne bi imela rada, bi jih tudi povabila ne bi bila. Pripravili so mi res lep večer, ki je trajal vse do jutranjih ur.

Kaj pa vmes? Ali sem trpela? Ne. Najbolj je trpela Rebekina »skerca«. Lepa, z dvema vijoličastima »mašnicama«. Skiro je namenjen za majhno deklico, ne pa za mojih 90 kilogramov (ostale raje prihranim zase). Suha nisem bila nikoli, odkar sem pa doma, sem se pa še malo »razlezla«. Kako je ta ubogi skiro škripal, ko je prevažal to nenormalno težo. V naslednjem krogu sem ga raje peljala kar za »ušesa«. »Vsaj ne bom kriva, če se mu kaj zgodi,« sem si mislila. No, skiro je preživel. Za prevažanje tako zajetne osebe, kot sem jaz, pa ni ravno primeren. Zato so ga zamenjali s kolesom, ki me je čakalo ob odhodu. Ko bi vi vedeli, kaj mi pomeni to kolo. Sedaj sem tudi jaz »mobilna«. Hvala vsem!

Prišel je pa še en lep dan. Vsaj zame je bil tak. Slovo od gospe upravnice. V sejni sobi nas je bilo kar veliko. Nagovorila je vse skupaj. Pa vsakega posameznika tudi. K temu druženju je tudi vsak udeleženec prispeval nekaj svojega. Z besedo, s stavkom ali več. Skratka, veselo in sproščeno je bilo to slovo. Pa še darilo smo dobili. Rože na žalost minejo, ta lepa knjiga, z ročno napisanim posvetilom, pa bo živela dlje od mene!

VODA

IGRA NA PROSTEM

Danica Jelenc

Star slovenski pregovor pravi: »Obljuba dela dolg.« In ta dolg je bil dvakraten. Najprej je režiser Rok obljubil na zadnji ponovitvi igre Stari in mladi, da se čez dve leti spet vidimo v gledališču Za Plotom. Drugič pa je prišla obljuba iz njegovih ust lani na podelitvi občinskih priznanj, ko je rekel: »Drugo leto pride na vrsto komedija.« In tako se je začelo. Lani sredi decembra smo se dobili na prvih bralnih vajah. Razdelili smo si vloge in pričeli z delom. Vsi, ki smo sodelovali že v prejšnjih dveh igrah, smo takoj opazili razliko, saj v novi igri nastopa veliko več igralcev. Na teh vajah niti niso sodelovali še vsi igralci, z nekaterimi se je Rok šele dogovarjal. To je pomenilo, da se bo »stari« igralski ekipi pridružilo kar precej novih članov. Tudi to ni bila ravno olajševalna okoliščina, če smo se hoteli igre naučiti v štirih mesecih. K sreči se meni ni bilo treba ukvarjati s kadrovskimi težavami, saj sem imela dosti dela sama s sabo. Že ob prvem branju sem ugotovila, da je moja vloga sicer zanimiva, vendar vse prej kot lahka. Poleg tega, da sem se morala naučiti kar precej besedila, je značaj osebe, ki sem jo igrala, čisto nasproten mojemu značaju. Ko smo pričeli z vajami na odru, se je hitro pokazalo, da moji pomisleki niso bili zaman.

»Ja, pa daj že začni enkrat igrati,« mi je rekel Rok. Vedela sem, da bi ga morala ubogati, vendar mi kar ni steklo. Nabrlo se je sto in več problemov. Na koncu sem ugotovila, da tudi besedila ne znam. Ko sem ga ponavljala doma, mi kar dobro šlo, ko pa je bilo treba znanje besedila združiti z igro, pa je nastala čista tema. Pa še ta moja vloga, v polovici igre je na sporedu samo moje kričanje. Že kaj kmalu sem začela čutiti posledice glasnega govorjenja in mrzle dvorane – čudovita kombinacija, da človek ostane brez glasu. Sploh se ni bilo treba truditi, da mi je to uspelo.

Za obupat ... Pa še vaje niso bile to, kar bi morale biti. Na vsakih vajah sta manjkala dva, trije ključni igralci, režiser je bil hkrati še igralec, nekateri niso znali niti gladko prebrati besedila, ne da bi ga znali na pamet ...

»Letos nam pa aprila ne bo uspelo igrati,« sem si mislila. Iz tega ne bo nič. Potem pa je kar naenkrat prišla ura resnice. SMS sporočilo, ki smo ga dobili kot obvestilo za vaje, se je glasilo nekako takole: »Vaje za igro Voda bodo v četrtek ob 19. uri. Do takrat VSI znamo besedilo na pamet. Drugače se bo treba odločiti, ali bomo igrali igro, tako kot smo planirali, ali pa je sploh ne bomo.«

»To pa sedaj gre za res,« smo govorili med seboj. Se mi zdi, da nas je kar nekaj prišlo s strahom na te vaje. Sama pri sebi sem

mislila: »Toliko se pa že moram potruditi, da ne bom ravno jaz tisti krivec, zaradi katerega bi odpadla igra.« Očitno je na podoben način razmišljal še kdo, ker se je napredek od prejšnjih vaj res poznal. Tokrat smo na vaji tudi prvič prišli z igro do konca. In odločitev je padla: »Igra bo, premiero bomo igrali 27. aprila. Vsak od igralcev je dobil list papirja, kjer so bili navedeni vsi pomembni datum, za katere si moramo vzeti čas. To je bila zelo pametna poteza, saj nas v igri sodeluje več kot 30 in je usklajevanje prostih terminov res zahtevno.

Pa se je pričel izvajati plan. Z vajami smo nadaljevali na samem prizorišču, na prostem, in to konec marca. Raje ne pomislim več, kako nas je zeblo. Še dobro, da smo se nekoliko utrdili že v dvorani, da nihče od igralcev ni resneje zbolel.

Čas pa je kar tekkel ... in to mnogo prehitro. »Če štejemo tudi generalko, imamo le še štiri vaje,« smo s strahom ugotavljali igralci, »ampak igra še vedno ne teče tako, kot bi bilo treba. Le kako bomo to izpeljali?«

Se kar nisem mogla načuditi Roku, da je ostal tako miren in nas je v najbolj kritičnih trenutkih bodril: »Dajmo potrudimo se, sedaj gre zares.«

In je šlo, zares, namreč. Prišel je ta s strahom pričakovani dan za premiero. Moram kar pošteno priznati, da me je bilo strah, kot me

ni bilo še nikoli. Manjkal mi je tisti občutek samozavesti, češ, saj znam, bomo že izpeljali.

»Kaj če se bom pričela smejati takrat, ko bom morala biti najbolj huda?« sem se bala. Kot da ni bilo prisotnih že preveč dvomov, pa še vremenska napoved ni bila prav nič obetavna. Ura je bila pol sedmih zvečer, ko smo igralci imeli zbor. Vreme je bilo tako, tako... Lahko da

bo deževalo, ni pa nujno. »Če bodo zdržali gledalci, bomo tudi mi,« smo bodrili drug drugega.

In res, kljub muhastemu vremenu in slabi napovedi, se je zbralo 162 gledalcev. Torej, premiera bo! In se je pričelo. In to brez dežja, a žal ne za dolgo. Proti koncu prvega dejanja, ko začnemo kričati: »Bravo! Voda! Pa jo le imamo!«, se je naše kričanje dobesedno uresničilo. Imeli smo vodo, in to z neba, v obliki dežja. Na naše začudenje so gledalci kar vztrajali, igralci pa tudi. Čeprav tistega občutka, ko prideš na oder, pa pred seboj zagledaš mokro klop, kamor naj bi sedel, raje ne opisujem, lahko pa si vsak predstavlja, da to ni ravno prijetno... Vendar smo kljub temu premagali vreme – kljub dežju je premiera uspela! Bravo mi!

Z obilico pridobljene samozavesti smo dočakali dan prve ponovitve. Kot za stavo je cel dan deževalo. »Danes pa predstava prav gotovo odpade,« sem si mislila. Na koncu se je izkazalo, da sem se hudo motila. Okrog šestih se je zvedrilo in padla je odločitev, da bomo igrali. Po pričakovanjih pa gledalcev ni bilo ravno veliko. Vedeli smo, da se moramo še bolj potruditi, ker pred tako majhnim številom gledalcev (bilo jih je 26) tudi ni enostavno igrati. In res ni bilo. Ampak nam je uspelo.

Končno se nas je usmili tudi vreme. Ko je bila na vrsti druga ponovitev, je vreme zdržalo, na mraz smo se pa tako ali tako že navadili... Na drugi ponovitvi je bilo 134 gledalcev.

Igra je stekla in kljub bojazni, da ne znamo dovolj, se je vse izteklo tako, kot je treba. Ves naš trud je bil poplačan z velikim številom gledalcev,

predvsem v tretji in četrti ponovitvi, ko nas je prišlo gledat - enkrat 205, drugič pa rekordnih 332 gledalcev. Prav prijeten občutek je ob koncu vsakega nastopa, ko se ozreš na množico gledalcev in vidiš kup zadovoljnih obrazov. To ti daje neko nevidno moč in si misliš: »Hvala bogu, vse je za mano, le kdaj bomo začeli z učenjem nove igre?«

Skozi cel prispevek sem pisala bolj kot ne o mojih občutkih in bojznih, vendar pa ne morem mimo tega, da moja vloga še daleč ni bila najbolj zahtevna ali najtežja. Verjetno se bo vsak, ki je videl igro, strinjal z menoj, da je bil daleč največja zvezda Miloš s svojo pojavo. Ne da se opisati, kako smo iz ozadja vedno znova z zanimanjem poslušali njegove samogovore, ko je na vsaki igri dodajal nove opazke in komentarje, ki so se ujemali s trenutno situacijo, pa naj bodo to pripombe o vremenu, pa medaljah, pa laseh...

Pohvaliti pa je treba tudi vse tiste igralce, ki so igrali prvič, in roko na srce, nihče od njih ni razočaral. Seveda ima pri vsem skupaj glavno besedo režiser, za katerim ni samo pet mesecev priprav in učenja, ampak jih je mnogo več. Koliko se zamudiš že samo z iskanjem primerne igre, igralcev in vsega ostalega, ve samo Rok, pa še on verjetno po uspešno izpeljanem projektu pozabi na tiste najbolj slabe trenutke...

Nikakor pa ne smemo zanemariti, da za tem projektom stojijo vsi Dražgošani, saj je treba opraviti še ogromno dela, ki se na samem odru ne vidi, ampak brez tega nobena predstava ne bi bila tako uspešna, kot je.

Glede na samo razpoložanje med igralci in na zagon, ki ga dobimo ob vsakem novem projektu, upam, da bom čez dve leti spet lahko kaj pisala na podobno temo...

In še za konec: Iskrena hvala tudi vsakomur, ki si je kot gledalec ogledal našo igro, saj brez vas, gledalcev, igra ne bi bila to, kar je postala. Vi nam dajete moč, da si skoraj glasno upam reči: »Se vidimo čez dve leti.«

ŠMIKLA

GRE V TALIN

Katarina Prezlj

Lahko povem na kratko: Grudnove Šmikle smo aprila letos šle na mednarodno zborovsko tekmovanje v Talin. To je v Estoniji. Tekmovale smo v kategoriji ženski zbori, kjer smo zasedle drugo mesto, in v kategoriji sodobna glasba, kjer smo bile prve – z največjim številom točk med vsemi udeleženi zbori. Velik in čisto nepričakovan dosežek za nas pa je bila tudi uvrstitev v Grand Prix, kjer je nastopilo šest najboljših zborov.

Lahko povem tudi malo manj kratko:

Zametki Talina segajo eno leto nazaj, ko smo lani aprila tekmovali v Mariboru na Naši pesmi. Slišal nas je en »fejst« Estonec, gospod Aarne Saluveer, ki je bil član žirije. Pocukal je našo zborovodkinjo Marjeto za rokav, češ, prijavi te »dečve« na naše tekmovanje v Talinu naslednje leto. Utegne biti zanimivo. In tako je tudi bilo.

Prijavile smo se, plačale prijavnino, poslale posnetke in čakale ... Odgovor je bil pozitiven. Bile smo sprejete. Projekt Talin se je torej začel.

Najprej je bilo treba zadostiti pogojem tekmovanja. Minimalno 20 članov zbora in nihče se ne sme profesionalno ukvarjati s petjem. Je preteklo precej vode, da smo potrdile udeležbo in nazadnje se nas je nabralo točno 20. Program je izbrala Marjeta. Ko nam je naznanila, da je poleg ženskih zborov prijavila tudi sodobno glasbo, smo vedele, da bo noro. Saj človek ne more verjeti, česa vsega se je sposoben naučiti. Ko sem prvič videla note za skladbo Urok, skladatelja Lojzeta Lebiča, nisem bila čisto prepričana, ali imajo zvezo z glasbo ali mogoče bolj z matematiko. »Neč,« sem si rekla, »če smo tisto njegovo Zimo nardile, prmejduš, de bomo tud tole!«

Januarja smo začele z vajami. Najprej dvakrat tedensko. Ker pa to ni zadoščalo, smo si utrgale še nekaj časa ob vikendih. Hvala našim družinskim članom, ki so vso to odsotnost uvidno prenašali.

Ob vsem tem pa je bilo treba organizirati še cel kup stvari. Rezervirati letalske karte, recimo. To ni tako, da bi poklical in rekel: »Rezervirajte mi 21 kart, prosim, na to in to ime,« pa bi bila zadeva rešena. Oh, to bi imela Jera precej več povedati, ona je bila namreč tista, ki je za to žrtvovala živce in opravila nemalo telefonskih klicev. Če vam povem, da smo karte printale v torek zvečer, v sredo zjutraj pa smo imele let, si lahko predstavljate, da stvar ni bila enostavna.

Organizatorjem je bilo treba poslati originalne note za cel program, ki smo ga izvajale. Da se žirija lahko pripravi in na tekmovanju preverja, če se držiš zapisanega.

Rezervirati je bilo treba tudi bivanje in hrano ter pri tem paziti, da ne bomo predaleč od koncertne dvorane, urediti prevoz z letališča v mesto, dobiti prostor za vaje ... vse to je preko elektronske pošte urejala naša odlična organizatorica Katja.

Ali nas najdete

Najtežje od vsega pa je bilo iskanje sponzorjev. Finančni zalogaj je bil prevelik, da bi ga zmogle čisto same. Res ni prijetno, »fehtat« denar, ampak, če smo hotele iti, smo morale tudi skozi to. In moram vam priznati, da imajo ljudje še posluš za punce s posluhom. Marsikje smo bile prijetno presenečene in naša iskrena zahvala gre vsem, ki so nam bili pripravljeni pomagati.

Imele smo priložnost sodelovati tudi z dvema priznanima »glasbenikoma«, ki sta nas s svojo prisotnostjo počastila na vajah. To sta dva zelo

simpatična moška, prvi dirigent in profesor Stojan Kuret, drugi skladatelj Ambrož Čopi, čigar skladbe smo tudi izvajale na tekmovanju. Pošteno povem, da jima ni bilo treba nič dvakrat reči. Vse smo ubogale na prvo besedo.

Pred odhodom na tekmovanje je bilo treba vso stvar postaviti še na oder, da dobiš malo občutka. Imele smo koncerta v Škofji Loki in v Železnikih, ki pa nista prinesla drugega kot to, da smo bile še malo bolj zamorjene, saj tudi približno ni šlo tako, kot smo si želele.

No, čas je že, da se odpravimo, ali ne?

V sredo, 13. aprila, ob 6 zjutraj smo vzletele z Brnika, 4-urni postanek v Pragi (muke jezeve bi se temu lahko reklo), nato let v Talin. Na letališču sta nas pričakala dva predstavnika festivala, ki sta bedela nad nami, dokler nismo bile vse varno nastanjene v hostlu, ki je bil 5 dni naš drugi dom. Po ne vem kakšnem naključju sva z Jano dobili največjo sobo, tako, s tremi posteljami. So punce hitro ugotovile, da imam jaz, kot matica, seveda privilegije (to zgodbo o matici vam mogoče tudi enkrat povem, vendar danes gotovo ne bo časa). Ne vem, mogoče je potem za kazen, ker sva imeli največjo sobo, že prvo noč »spustil« radiator. Itison je vodo ubogljivo vsrkal in nato vseh pet dni oddajal vlago in smrad.

Vana Viru Pub

Najbolj simpatični član žirije, Šved Bo Johansson

Če sem stopila na posteljo, sem lahko pogledala skozi okno in videla trajekte v pristanišču. Talin (po estonsko Tallinn) je glavno mesto Estonije in njeno glavno morsko pristanišče, letos pa tudi evropska prestolnica kulture.

Zima se je komaj dobro poslovila. Slovenija je bila tisti čas že prav lepo zelena, Estonija pač ne. Še vedno je bilo kje opaziti umazane zaplate snega. Sonce se je sicer pogumno razkazovalo, a za nas, razvajenke, je imelo še čisto premalo moči. Za Estonce pa je bilo to že pravo razkošje.

Novjši del mesta me ni pretirano navdušil. Polno prometa, prahu, prav neverjetno umazani avtomobili, še najbolj zanimiv je bil tramvaj. Nakupovalnih centrov kolikor hočeš in to tako velikih, da se je prav enostavno izgubiti. Enkrat sem že pisala, kako klavrn je moj smisel za orientacijo. No, tu je spet pošteno prišel od izraza.

Všeč pa mi je bil stari del mesta, tako srednjeveški in zelo lepo obnovljen. Škoda res, ker je bilo tako zopno mraz, človek bi z veseljem pohajkoval naokoli ali pa samo posedal zunaj in opazoval ljudi.

Na splošno ne vem, ampak, kar se tiče samega tekmovanja, lahko rečem, da imajo Estonci izredno razvit čut za točnost. Ko smo dobile program oz. razpored, je bilo do minute natančno napisano, kdaj moramo biti v predverju koncertne dvorane, kdaj imamo akustično vajo, kdaj imamo tekmovalni nastop ... in tega so se res držali.

Tekmovanje je potekalo v operni hiši. V predverju, kjer so garderobe, smo pustile vso „kramo“ in čakale, da nas je prišla iskat hostesa, ali kako bi se reklo tisti punc. Vodila nas je po stopnicah, po hodnikih, jaz sem že po drugem ovinku izgubila orientacijo, celo pot nas je opozarjala, naj bomo tiho (to je bila, mislim, ena težjih nalog) in nas nazadnje pripeljala v prvo „šok“ sobo. Tako se temu pravi. Tam smo na zaslonu lahko spremljale dogajanje na odru. Bil je to čisto navaden LCD zaslon, da si ne bi kdo pomotoma predstavljal kakšnega „big screena“. „Pssssst! Pssssst!“ se je kar naprej slišalo. Za božjo voljo. Ja, kako naj bo človek tiho v taki situaciji? Veš sicer, da ne smeš govoriti, ampak besede kar same letijo iz ust. Pa saj se nismo prav dolgo zadržale tam. Kmalu je prišla druga ženska (u, kako se je grdo držala!) in nas peljala v drugo „šok“ sobo, kjer mo se lahko vsaj

Večer v mestu

normalno pogovarjale. Marjeta je dajala še zadnje napotke, izvedle smo dihalne vaje za sprostitve (čeprav meni to, oprostite, za en drek pomaga), očistile še nekaj čaker ter, ene bolj, druge manj mirno, čakale poziv za na oder. Spet je prišla tista, ki je tako grdo gledala, in nas peljala do zaodirja. Rada bi vam opisala občutek, ko čakaš tam za zaveso, vendar, verjemite, da se tega ne da. Slišala sem samo še Grudnove Šmikle in pomislila: „O, pravilno so izgovorili naše ime“ in že stekla za Viko. Bil je petek, 15. aprila, ura pa 11.52. Naši obrazi so bili nasmejeni in prav z ničemer niso kazali, kakšno tremo imamo. No, vsaj zdelo se mi je tako. Upala sem, da tudi žiriji. Prva skladba Sancta Maria je bila obvezna za vse ženske zборе. Nadaljevale smo s slovenskimi skladatelji. Skladbi Pomlad in Zima Lojzeta Lebiča ter ljudska iz Bile v Reziji Jnyn čeva jti gna (Nocoj bom gnala na pašo) v priredbi že prej omenjenega skladatelja Ambroža Čopija. Vse lepo in prav, vendar, mene je motilo, ker niso nič ploskali. Ne vem, kakšna čudna pravila so to. Gotovo zato, da se vsa stvar preveč ne zavleče. Seveda, zato so pa lahko do minute natančno napisali čase nastopov zborov. No, nazadnje so nas te minute stale prvega mesta v kategoriji ženski zbori, saj smo bile zaradi prekoračitve časa (12 minut je imel vsak na razpolago) ob eno točko.

Šmikle v mestu

Drugi nastop (kategorija sodobna glasba) smo imele v soboto. Pet do pol 10 smo morale biti v koncertni stavbi. Nato je sledila ista procedura kot prejšnji dan in ob 9.56 smo spet stale na odru. „Čas navije drobnih niti, sprednih iz živih bitij ...“ smo zapele. Spet smo se predstavile s slovenskimi skladatelji in spet je bil tu naš priljubljeni Lebič in njegov Čas. Tale Lojze, veste, piše res „odštekane“ skladbe in moraš biti ravno prav nor, da jih izvajaš. In Grudnove Šmikle smo, to vam lahko zatrdim. V pozitivnem smislu, seveda. Tudi naslednja skladba Urok je bila njegova. Huuuuuuu, prelevile smo se v čarovnice in izvajale uroke zoper otekline, zoper kačji pik in zoper hudo kri. Prepričana sem, da je vsaka potihoma dodala še urok zoper žirijo. Ne bi pa vedela, ali smo jih začarale ali pa mogoče očarale s Čopijevo Ave Mario, ki smo jo zapele nazadnje. V tej kategoriji smo zmagale in dosegle daleč največje število točk, 94,4.

No, sedaj sicer malo prehitavam, ker sem vam povedala že vse rezultate. V resnici je bilo pa tako, da nismo ne v petek in ne v soboto imele pojma, pri čem pravzaprav smo. Rezultati so bili skrivnost do razglasitve. Občutek je bil res beden, sploh, ker smo pri tistem Uroku vmes malo zgrešile intonacijo.

V soboto okrog poldneva je bilo konec vseh tekmovanj. 39 zborov v osmih različnih kategorijah. Ob 13. uri naj bi objavili, katerih šest najboljših zborov se je uvrstilo na zaključno tekmovanje, t.i. Grand Prix, ki bo na sporedu še isto popoldne. Šmikle, sveto prepričane, da nimamo možnosti, smo šle ene na kosilo, ene preobleči, pravzaprav, sploh ne vem, kam smo vse šle. S Katjo sva rekli, da greva na razglasitev in se vrnili v avlo koncertne dvorane ter se zrinili nekam naprej od sredine. Zadaj, pri vhodu, je bilo še nekaj naših punc, ki so prišle, tako kot midve, „za vsak slučaj“. Pozabila sem že, kako je bilo ime gospe, ki je prišla prebrat imena tistih šestih zborov. Samo to sem razumela, da bodo zbori nastopali v takem vrstnem redu, kot jih bo prebrala. Vem, da sem preišlevala, kako neki so izbirali, ali po

kategorijah ali vse skupaj. Bilo je zelo glasno, tisti, ki so bili izbrani, so kričali in se objemali. Pred nami sta bila že dva ženska zbora, no, od tega en mladinski, pa sem si mislila: „Uh, zej pa gotov nau neč, so že dvojne babe,“ ko zaslišim Female choir Grudnove Šmikle. Aaaaaaa, to je bilo pa preveč! Najprej sem se prijela za glavo in se sklonila. „Notr smo, notr smo,“ sem si govorila. Nato sem začela skakati in kričati besede, ki niso primerne za objavo, potem pa so se mi ulile solze. Šmikle so tega že vajene, veste. Medtem pa se je pred vhodom odvijala prava drama. Punce, ki so bile na kosilu v restavraciji čez cesto, so povedale, kako so Veronika, Polona in Tina kar naenkrat pritekale skozi vhodna vrata, tekale sem ter tja, krilile z rokami in se šle neko čudno pantomimo ... Medtem pa je Katja že dajala navodila, pravzaprav ukaze po telefonu: „Babe, kuj sem! Kuj! Vam bom jest že dala, neč ne bo! V granpriju smo, a slišate? Da se mi kuj nalimate tle. Dobimo se pri vhodu!“ V petih minutah je bil zbor na mestu. Seveda je vladala panika. Vse je najbolj skrbel Godec pred peklom, skladba, ki se nam enostavno „ni usedla“, nam povzročala nemalo preglavic in pri kateri si moram jaz na enih mestih še zmerom šteti, tako, da z roko skrivoma udarjam takt po mapi in upam, da me nihče ne vidi. Dobre pol ure smo imele na voljo, da se pripravimo. V tem času pa je bilo potrebno poiskati vse note, mape, se spet preobleči ... ja, res je vladala panika.

Tako smo v soboto popoldne še tretjič nastopile na odru v Talinu. Vedele smo, da program nimamo dovolj dodelan, vendar to ni bila ovira, da se ne bi potrudile in dale od sebe svoj maksimum. Ponosne, da smo se uvrstile v Grand Prix, smo zapele še tri skladbe, potem pa z mešanimi občutki, pa tudi kar malce nestrpno in predvsem zbegano, čakale na zaključno prireditev. Neprestano smo razglabljale, po kakšnem postopku neki smo se uvrstile v Grand Prix (tega še danes ne vemo) in premlevale vse mogoče kombinacije. Kaj vse je žirija upoštevala? Italijan, Šved, Estonec, Latvijec in Kanadčanka – petčlanska žirija se je skrajno resno in strogo držala. Presneto dobro smo se zavedale storjenih napak, razen tiste seveda, da smo imele malce predolg program. Bi vi vedeli, ali stojite na odru 12 ali mogoče 14 minut? Dajte no. Med vsem tem analiziranjem in štosih, ki so se porajali ob mislih na zmago, sem prav neumno bleknila: „Ej, babe, če zmagamo, se pa jest tud na blond poštrijam.“ Saj ne vem, kaj mi je bilo. V tisti evforiji in štosih, ki so bili vseh pet dni neprestano na sporedu, so mi besede kar same zletele z jezika.

Posledice pa so več kot očitne. Trenutno sem blondinka. In preživela sem.

Popoldne ob 17. uri, še vedno je bila sobota, smo šle na zaključno „ceremonijo“. Zdaj smo bile že bolj sproščene, saj smo vedele, da smo z uvrstitvijo v Grand Prix dosegle več, kot smo upale pričakovati. No, kako smo se uvrstile, ste si prebrali na začetku. Bilo je spet cel kup smeha, vriskanja, objemov ... Oh, kar ne morem povedati, „kok fajn je blo.“

Zvečer nas je kar nosilo po ulicah starega mesta. Nazadnje smo pristale v Vana Viru Pub-u in nazdravile, nato pa nadaljevale v neki diskoteki, od koder smo potem po dve, tri, po štiri skupaj kapljale nazaj v hotel. Noč je bila malo krajša, pa nič zato. Smo imele čas počivati na poti nazaj domov,

Praznovanje v Vana Viru Pub

Vhod v staro mestno jedro

Stari del mesta

saj smo v Pragi spet čakale 5 ur na letalo. Čas smo si krajšale na sto in en način. Grozno, vam rečem.

Ob pol polnoči smo že vse naveličane prišle na Brnik, kjer so nas navdušeno pozdravili Tadeja, mama Majda (Marjetina mami) in naš šofer Janez. Seveda smo morale še k Marjeti domov na Brnik, kjer smo nazdravile s šampanjcem in se posladkale z odlično „saharco“, ki jo peče mama Majda.

Ja, bi se našlo še cel kup zanimivih in smešnih stvari, da jih vam povem. Mogoče pogovorim našo urednico Romano, da izdam posebno številko, he, he. Šala. Me je poklicala zadnjič in vprašala, če bi napisala kaj o Talinu. „Sej ni treba velik, nekej malga napiš. A bi loh?“

Zdaj pa pogledajte, kaj „malga“ je nastalo. Blondinkam se pa res ne da nič dopovedati.

Mogoče bi bilo pa res bolje, če bi ostala pri prvem odstavku - Lahko povem na kratko.

Prodajalna s spominki

18. MAJ

MEDNARODNI MUZEJSKI DAN V MUZEJU ŽELEZNIKI

Muzeji so prostori, kjer se sedanost sreča s preteklostjo in sodobnost s tradicijo. So tu za nas in za naše potomce s sporočilom naših prednikov. So vez med različnimi časovnimi in kulturnimi prostori. Ohranjajo kolektivni spomin vseh, ki si delijo isto kulturo. Nosilci teh sporočil so predmeti v muzejski zbirki. Predmeti, izvzeti iz naravnega okolja, v muzeju zaživijo drugo stvarnost. Nosijo in posredujejo sporočila o življenju v nekem prostoru nekoč in so materialni dokazi o ljudeh in njihovem okolju.

Katja Mohorič Bonča
Muzej Železniki

Na mednarodni muzejski dan je v muzejih živahno. Po navadi na ta dan brezplačno odpremo vrata muzejske stavbe in obiskovalcem predstavimo novosti. Osrednja nit letošnjega muzejskega dneva v Železnikih je bila kovinarska industrija. S tem smo se tudi v muzeju pridružili slovesnostim ob praznovanju 65. letnice kovinarstva v Železnikih.

Ob muzejskem dnevu smo v muzeju predstavili zbirko v spomin na rojaka Nika Žumra, kovinarja, gospodarstvenika, kulturnega delavca in častnega meščana. Poleg ključnega delovanja na gospodarskem področju je izredno pomembno tudi njegovo delovanje na kulturnem. Bil je začetnik organizirane muzejske dejavnosti v Železnikih, kar je dodaten razlog, da si zasluži posebno obeležje.

Na dvorišču muzeja sta bila na ogled obnovljena stroja (avtomata) iz začetkov moderne industrije v Železnikih, ki sta v Muzej Železniki prišla v osemdesetih letih dvajsetega stoletja. V letu 2010 so se obnove teh avtomatov lotili prostovoljci – člani MD Železniki in nekateri drugi prostovoljci, večji natančnega orodjarskega dela. Stroj za izdelavo papirnih sponk in stroj za izdelavo risalnih žebličkov je leta 1930 od Josipa Bonceljna kupil Niko Žumer. Stroj sta predstavljala pomemben program obrtne delavnice Nika Žumra, z osnovanjem zadruge Niko, produktivne zadruge kovinarjev z o.j. leta 1946 pa pomemben proizvodni program zadruge. S tem se je za prebivalce Železnikov in okolice pričelo povsem novo obdobje, kajti od konca fužinarske dobe v začetku 20. stoletja so le-ti preživljali težke čase. Moderna

kovinarska industrija je ljudem prinesla nova delovna mesta, kraju pa počasi spet mesto na gospodarskem zemljevidu, ki mu je nekdaj pripadalo. V veliko veselje vseh, ki nam ni vseeno za dediščino kraja, smo prva obnovljena stroja razstavili na dvorišču muzeja in predstavljata pomembno obogatitev muzejske zbirke v Muzeju Železniki.

Z veseljem opažamo, da si ob dnevu muzejev zbirke ogleda vedno več ljudi. Domačini z obiski dokazujejo, da muzeji niso samo za turiste. Muzeji so tudi in predvsem za domačine, saj zagotavljajo identifikacijo posameznika s kulturnim okoljem, v katerem živijo, delujejo in ustvarjajo.

Obnovljeni stroj za izdelavo papirnih sponk v novi zbirki muzeja v Železnikih

DOMEL®

Ustvarjamo gibanje

Vrh
je dosegljiv tistim,
ki premagajo ovire

Generacija vakuumskih motorjev 467 ima vtane številne ideje, ki odpirajo vrata inovativnemu procesu v industriji sesalnikov, čistilnih strojev, čistilni tehniki...

Motorji so razviti na temeljih petintridesetletne tradicije s sodobnimi razvojnimi orodji, ki na osnovi genskih algoritmov opravijo izbor najboljših rešitev med dobrimi. So manjši, močnejši lažji, tišji, vzdržljivi, učinkoviti, porabijo manj energije in so okolju prijaznejši.

Odlikuje jih možnost uporabe energijske nalepke.

ZELENA LINIJA

INOVACIJE

Domel, d.o.o.

Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija

Tel.: 04 51 17 100, Fax: 04 51 17 106, www.domel.si, e-mail: info@domel.si